www.snnovine.com

Број 25. ▪ Будимпешта, 23. јун 2016. ▪ VIII година

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ

10. СТРАНА

Мали матуранти на новим стазама

Упокојио се игуман Пантелејмон

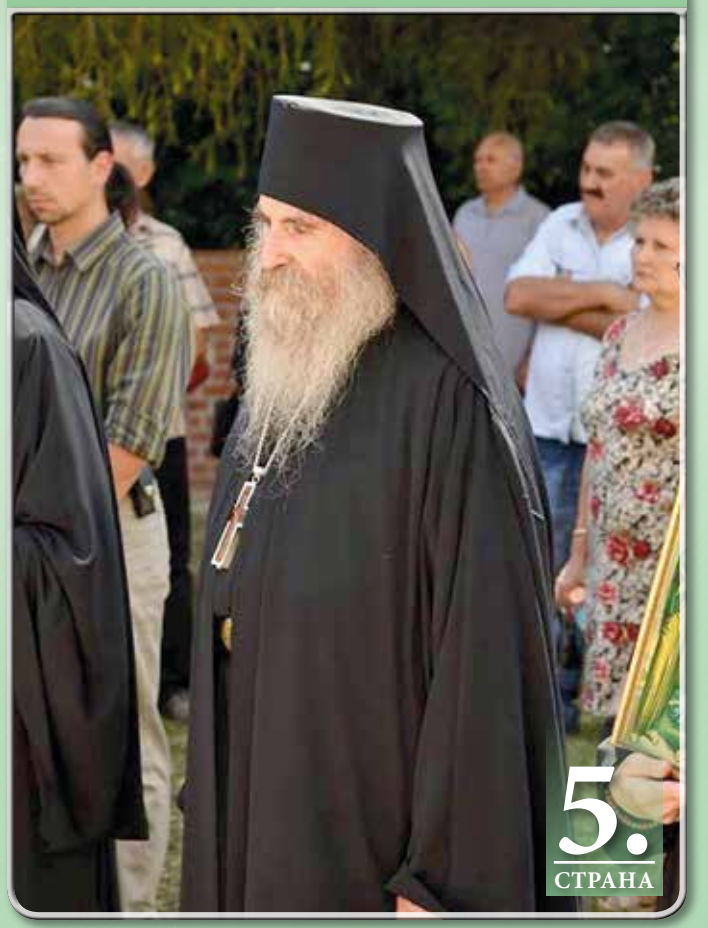

5. СТРАНА

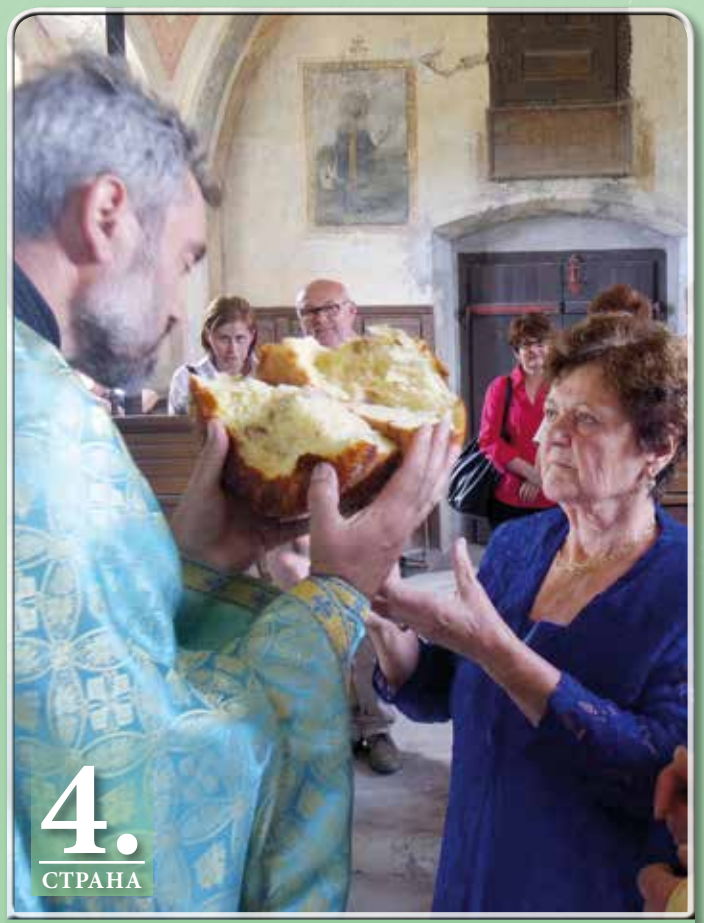

4. СТРАНА

Славе у Баји и Бремену

Радно лето за Оркестар „Село”

7. СТРАНА

ПОЛИТИКА

Амбасадор Босне и Херцеговине посетио Сегедин

Припреме за презентацију БиХ на југу Мађарске

Александар Драгичевић, амбасадор Босне и Херцеговине у Будимпешти, боравио је 9. јуна у једнодневној посети Сегедину, у друштву Ђерђа Терека, кандидата за почасног конзула БиХ у Мађарској.

Амбасадора Драгичевића најпре је у Ректорском уреду Сегединског универзитета примио ректор, академик проф. др Габор Сабо. Приликом разговора, дотакнуте су разне теме у области високог школства, са посебним освртом на сарадњу Сегединског универзитета и Универзитета у Бања Луци. До конкретне сарадње ће доћи након именовања новог ректора и новог руководства Универзитета у Бања Луци, граду који је политички, административни, финансијски, универзитетски и културни центар Републике Српске.

Очекује се потписивање Меморандума о разумевању, а затим и почетак конкретизације одређених пројеката између две универзитетске установе. Посебна пажња биће посвећена упознавању будућих студената у Босни и Херцеговини са предностима студирања на Сегединском универзитету. Влада Мађарске понудила је 50 стипендија за студенте из БиХ. Прошле године било је 6 стипендиста, а за наредну школску годину пристигло је 30 пријава за стипендије у Мађарској из Босне и Херцеговине.

Амбасадор Драгичевић се састао и са градоначелником Сегедина Ласлом Ботком. Приликом разговора, истакнута је потреба тешње привредне сарадње Сегедина и Бања Луке. Иако је ранијих година било иницијатива на том пољу, није дошло до конкретнијих потеза, па је договорено да се током јесени одрже Дани Босне и Херцеговине у Сегедину. То ће бити прилика да се промовише привредни, културни и туристички потенцијал две земље.

Господин Александар Драгичевић је посетио и Трговинско-привредну комору Жупаније Чонград. Током разговора са Палом Немешијем, председником Коморе, размотрене су могућности привредне сарадње на релацији два града, као и међусобне сарадње Подручне привредне коморе у Бања Луци и Трговинско-привредне коморе Жупаније Чонград.

Током боравка у Сегедину амбасадор Драгичевић се састао и са представницима сегединских Срба, на челу са Јеленом Фаркаш, председницом месне Српске самоуправе и Боривојем Русом, руководиоцем Сегединске месне српске заједнице. Шеф дипломатског представништва БиХ, посетио је излагачки штанд Месне српске заједнице на „Недељи књиге", на Тргу Дугонич, а потом је боравио и у сегединском српском православном храму, где га је поздравио протонамесник Павле Каплан, парох сегедински.

Амбасадор је том приликом упознао прошлост Срба у овом граду и историјат древне светиње, а крај једнодневног боравка у Сегедину протекао је у обиласку ужег центра града у коме ће се током јесени представити Босна и Херцеговина, са својим привредним, културним, образовним и туристичким потенцијалима. ■

Милорад Пуповац:

Сусрет Вучића и Китаровићеве смањује тензије

Овонедељни сусрет хрватске председнице Колинде Грабар-Китаровић и српског премијера Александра Вучића у Хрватској, а потом у Србији, значајан је догађај, с обзиром на то да су односи двеју држава протеклих година били „на ивици тензија", сматра Милорад Пуповац.

Потпредседник Самосталне демократске српске странке и председник СНВ-а Милорад Пуповац, истиче да већ дуго није било сусрета хрватске председнице и српског премијера, посебно због тога што је, како је рекао, протеклих година и месеци стање односа двеју држава било врло напето, посебно након чињенице да је Хрватска покушала да блокира отварање Поглавља 23 у преговорима Србије и ЕУ.

Овај сусрет је, сматра Пуповац, значајан, јер су главне теме биле отворена питања односа двеју земаља: питање мањина, прекограничне сарадње, границе и ратног наслеђа, несталих особа и културног добра.

С обзиром на то да Хрватска тренутно има техничку владу, председница нема велика овлашћења, а Вучић је у Србији још увек мандатар, овај састанак је специфичан, али Пуповац тврди да је и даље битан.

„Такви сусрети имају барем две значајне компоненте: симболично-политичку којом се показује спремност на сарадњу и ствара простор за дијалог, а друга је оперативна коју председница нема у надлежности, а Вучић има. Мораће се пронаћи механизам како да се те разлике у компетенцијама ускладе. Али, ако се и прва компонента задовољи, и то ће бити довољно", рекао је Пуповац. ■

Нова и стара очекивања ЕУ од Србије

Суседи забринути за мањине, а Немачка за Косово

Дуго је деловало немогуће да Србија још до краја јуна отвори преговарачка поглавља 23 и 24 у процесу приступања ЕУ. Међутим, то је постало могуће након што је Хрватска пре десетак дана дала зелено светло за отварање поглавља 23. Ипак, у Бриселу се иза затворених врата и даље воде жустре дебате о томе каква треба да буде заједничка преговарачка позиција према Београду. Различите мање или веће захтеве имају суседне земље Румунија, Бугарска и Мађарска, али и Немачка и Финска.

Током састанка радне групе Европског савета задужене за питања проширења, представници Немачке су претходне седмице остали на позицији да се преговарачка поглавља могу отварати само уколико дође до даљих помака у нормализацији односа са Косовом. То не важи за већ отворена поглавља 35 (управо односи са Косовом), 32 (финансијска контрола) као ни 23 и 24 (правосуђе, слобода, безбедност, људска права) која би требало да буду отворена ускоро.

Међутим, отварање осталих поглавља ће Немачка подржати тек „у светлу напретка у затварању преосталих рупа у примени Споразума о нормализацији из априла 2013". Берлин захтева да Београд и Приштина наставе технички дијалог, али и разговоре високих политичких представника чим се формира српска влада.

Такође се инсистира и да се европска преговарачка позиција прошири тако да се помену и „забрињавајући" гласови током српске предизборне кампање. Према ставу немачких дипломата, пречесто су у први план током дебате истицани „национални интереси Србије на Косову и у Републици Српској" уместо „амбиција за приступ ЕУ". ■

ПРИВРЕДА

Привредници из Мађарске на Свесрпском пословном самиту

Упознавање и умрежавање – предуслови за будуће акције

На дневном реду скупа српских привредника из расејања, у Цириху, највише се говорило о повезивању српске пословне и академске дијаспоре, успостављању Српског пословног самита дијаспоре као традиционалног окупљања и о томе како подржати српске брендове у свету

У Цириху је одржан Свесрпски пословни самит „Expo 2016", који је организовало Удружење српских привредника Швајцарске, под покровитељством Министарства спољних послова Републике Србије и Привредне коморе Србије (ПКС). Овај сусрет је резултат децембарске идеје Пословног савета за дијаспору, када је одлучено да се подржи одржавање пословно-академског сајма, који би требало да окупи фирме из Србије и дијаспоре.

Раду трећег састанка Пословног савета за дијаспору у проширеном саставу и Бизнис форуму, заједнички названом Свесрпски пословни самит, присуствовали су и Слободан Матовић привредник из Мађарске и члан Пословног савета за дијаспору ПКС, иначе власник фирме *ИМАБА Кфт* из Будимпеште и Ирена Барањи, председница Иницијативног Одбора за оснивање Удружења српских привредника Мађарске и директор фирме *ИМАБА Кфт*. Оно што учесници из Мађарске сматрају важним, јесте чињеница да су трошкове пута, смештаја и учешћа на самиту и сајму у Цириху, сносили сами.

Самитом је председавао Марко Чадеж, председник Привредне коморе Србије, који је истакао да би једним новим, здравим односом, требало мотивисати дијаспору да улаже у Србију. Такође, један од организатора и учесника овог самита био је Александар Радовановић, руководилац Центра за дијаспору и представништва Привредне коморе.

Слободан Матовић, Марко Чадеж, Ирена Барањи и Александар Радовановић

На дневном реду су се нашле теме умрежавања српске пословне и академске дијаспоре, успостављање Српског пословног самита дијаспоре као традиционалног, годишњег окупљања у Цириху, затим српски брендови – „наши, а светски!", у смислу подршке промоцији и дистрибуцији српских брендова на иностраним тржиштима.

Тема скупа је била и промоција пројекта „Проведи одмор у Србији – упознај своју матицу", као и лобирање за Србију у свету.

Догађај је медијски био пропраћен и од стране Радио-телевизије Србије (РТС), а модератор медијског форума била је др Татјана Ћитић, одговорни уредник Програма за дијаспору РТС-а.

На Свесрпском пословном самиту су се могла чути пословна искуства наших сународника који живе и раде у разним земљама широм света. Ово је била прилика да се присутни српски привредници из расејања упознају и боље повежу.

Као и на српским пословним форумима одржаним у Мађарској, и овом приликом је истакнут значај повезивања компанија наших људи изван матице и њихових пословних партнера, како међусобно, тако и са компанијама из матице.

На истом месту, у хали Диетикон, упоредо са одржавањем Пословног самита, одржан је и Сајам привреде, на коме су учествовали српски привредници из Швајцарске, Србије, Републике Српске и још неких земаља.

Успешност првог Свесрпског пословног самита потврђује и једногласна одлука да се и следеће године, на истом месту, почетком јуна месеца, одржи нови сајам српских привредника из целог света, као и нова седница бизнис-форума Пословног савета за дијаспору Привредне коморе Србије.

Овај догађај је потврдио неопходност и значај оснивања удружења српских привредника у Мађарској, пре свега у интересу чланова удружења.

Д. М.

Делегација Ерда боравила у Суботици

Нагласак на економској сарадњи

У оквиру учешћа на Међународном и регионалном привредном сајму у Суботици, делегацију града Ерда из Мађарске, примили су највиши функционери града домаћина

Председник Скупштине града Суботице, Тивадар Бунфорд, примио је делегацију града Ерд из Мађарске, у којој су били градоначелник Андраш Т. Месарош и Ангела Барачкаи, менаџер за односе између братских градова. Састанку су присуствовали и секретар Скупштине града Суботице Ђула Ладоцки и руководилац Одсека за локални економски развој Мелинда Нађ-Кишереш.

Пријем за делегацију Ерда реализован је у оквиру наступа представника привреде овог града на 10. Међународном и регионалном сајму „Су-Сајам 2016" који је од 2. до 4. јуна одржан у суботичкој Хали спортова.

Тивадар Бунфорд се захвалио Андрашу Месарошу на посети и похвалио успешну, дугогодишњу сарадњу Суботице и Ерда. Он је нагласио да су односи између Србије и Мађарске на историјском максимуму и изразио захвалност Влади Мађарске на финансијској подршци приликом обнове зграде Синагоге у Суботици.

– Верујем да ће и убудуће, у овом новом мандатном периоду, сарадња између Суботице и Ерда бити квалитетна. Трудићу се да својим радом допринесем даљем развоју града Суботице, посебно када је реч о привреди, ширењу мреже средњошколског образовања и туризму. Желео бих да Палићу вратимо стари сјај и значај који је имао својевремено, када је носио име 'Бања Палић'. Осврћући се на дугогодишњу историју града Суботице нама је то, на неки начин, и обавеза – рекао је, између осталог, председник Бунфорд.

Градоначелник Ерда честитао је Тивадару Бунфорду и Ђули Ладоцком избор за председника и секретара Скупштине града Суботице и пожелео им много среће и успеха у даљем раду. Он се захвалио на срдачном пријему и изразио жељу да се сарадња два града настави.

Месарош је истакао да се у Ерду тренутно граде мостови и школе, да је у последњих неколико година много уложено у опремање путне и комуналне инфраструктуре и да је то допринело развоју града и привлачењу инвеститора.

СНН

ВЕСТИ

Разговори у Новом Сентивану

Лето доноси мноштво програма

У Новом Сентивану је одржана седница месне Српске самоуправе, којом је председавала Јелена Марковљев-Веселинов, председница тог тела. На дневном реду заседања био је извештај о прошлогодишњем и овогодишњем буџетском пословању, на основу чега се већ могу правити и планови активности у наредном периоду.

Неке манифестације већ су остварене, а током лета предстоје „Дан села" и прослава храмовне славе „Велике Госпојине" 28. августа, када се очекује долазак Мушког хора „Јавор" из Сентандреје. „Фестивал руже" у Сиригу ће се ове године одржати 2. јула, како се не би поклопио са термином одржавања „Дана села" у Новом Сентивану, када ће се заинтересованима пружити прилика да погледају месни српски православни храм и етнографску поставку у парохијском дому. На сеоско прослављање очекује се и долазак гостију из више градова у Србији.

Новосентиванска Српска самоуправа током јесени жели да организује једно књижевно вече. Планирана су и поклоничка путовања, а хоће ли их бити, зависи хоће ли за ту намену стићи новац из Србије, односно из Покрајинског секретаријата за културу и јавно информисање у Новом Саду.

У наставку заседања, чланови бираног тела Срба су донели решење да обнове три гроба пилота који су погинули у Другом светском рату, а почивају на новосентиванском српском православном гробљу. Изгласана је и одлука о покретању радова на обнови кровне конструкције месног парохијског дома.

П. М.

Храмовне славе у Бају и Бремену

Славске обичаје чувају малобројне породице

Овогодишња серија прослављања летњег Св. Николе, приведена је крају у Бају, где су српски православни верници 5. јуна прославили патрона свог храма. Ове године је владало велико интересовање верника и гостију. Они су присуствовали светој литургији коју су служили архимандрит Стефан Стокић из Сомбора, јереј Јован Бибић, парох сантовачки и администратор бајске парохије, као и протођакон Андраш Штријк.

Због кише је резање славског колача и благосиљање кољива уприличено у храму, а кумовао је Милош Апић, председник Самоуправе Срба у Бају, који је за следећу годину кумство предао Милошу Угреновићу, познатом угоститељу у граду на Шугавици.

Присутнима се кратком пригодном славском беседом обратио архимандрит Стефан Стокић, а потом је у порти приређен славски ручак. „Српске игре" су одиграли чланови КУД-а „Мохач", које је предводио уметнички руководилац и кореограф Стипан Филаковић. Нешто касније, у суседном Регионалном центру бачванских Срба се за добро расположење присутних побринуо тамбурашки оркестар из Мохача.

У Бремену данас, од Срба, живи само породица Марић, која верно чува и негује српска обележја. Да је тако, уверили су се сви који су 9. јуна дошли на прослављање храмовне славе – Силаска Св. Духа на апостоле. У присуству двадесетак верника, свету литургију служили су: јереј Милан Ерић, парох печујски и администратор бременске парохије, јереј Јован Бибић, парох сантовачки и протођакон Андраш Штријк.

Баја

Бреме

Литургију је својим појањем увеличао женски трио из Шида.

Свечану славску беседу одржао је јереј Милан Ерић, а као и сваке године, кумовала је Анђелка Марић, која се и стара о древној светињи. Како нас је информисала, затражила је помоћ од локалне самоуправе како би се урадиле неопходне поправке и добила конкретно обећање. Ипак, треба рећи да би подршка добро дошла и за реконструкцију кровне конструкције светог храма.

Прослава Спасовдана, храмовне славе у Бремену, била је свечана, а окончана је славским ручком, који је у свом дому приредила госпођа Марић. Она се и ове године побринула за славска обележја, колач и кољиво. Према њеним речима, док је ње и њених синова, славска традиција у Бремену неће ишчезнути.

П. М.

Конференција у Печују

Језик, култура, идентитет

Водневна народносна конференција одржана је 3. и 4. јуна, у печујском Дому Ленау, а организовао ју је Центар за германистичка истраживања на Универзитету у Печују, у сарадњи са печујским огранком Мађарске академије наука.

Главни организатори манифестације предвођени др Жужаном Гернер, директором Германистичког института Филозофског факултета Печујског универзитета, потрудили су се да окупе истраживаче и познаваоце националних и етничких мањина у Мађарској.

Кључни елементи конференције били су: језик, култура, етницитет и идентитет, који су у центру пажње јавности, нарочито након промене политичког система у Средњој Европи. Ови појмови носе у себи специфичне конститутивне елементе, па је сасвим разумљиво што су се они нашли на дневном реду конференције. Получасовна предавања одржали су и припадници народности у Мађарској, у складу са својим професијама: истраживачи, лингвисти, професори, али је било и оних који нису професионални истраживачи друштвених наука.

Било је речи о проблемима очувања матерњег језика, улози наставе народносног језика у основној школи, повезаности мањинских уџбеника и националног идентитета, улози цркве у опстанку матерњег језика и национа и другим питањима.

У низу предавања, посебну занимљивост представљало је излагање др Ивице Ђурока, доцента на Печујском универзитету, који је веома критички говорио о мањинској руководећој елити. На дводневном скупу, предавање о односу матерњег језика и идентитета српске народности у Мађарској одржао је Пера Ластић, директор Српског института Самоуправе Срба у Мађарској. Он је најпре дао преглед историјата Срба у Мађарској, да би потом указао на опасности језичке асимилације, која прети српској заједници у Мађарској. Нагласио је да се морају израдити стратегије како би се сузбио или успорио цео процес, а присутни су упознати са планираним пројектима Српског института. Ластић се осврнуо и на недостатак одговарајућих домаћих стручних кадрова и на нужност укључивања истраживача из Србије.

П. М.

ВЈЕЧНАЈА ПАМЈАТ

Одлазак великоī духовника и īрадитеља

Упокојио се отац Пантелејмон, игуман манастира Грабовац

(1947–2016)

Отац Пантелејмон преселио се у царство небеско 15. јуна ове године, након дуге и тешке болести. Отишао је и за собом оставио вољени манастир Грабовац, брата у Христу о. Митрофана и сестре монахиње Марију и Христину. Ова светиња, као и оне на Светој гори, обновљене су управо његовим залагањем

„Монах никада није сам. Монах живи заједно са Господом Исусом Христом, Мајком Божјом, Архангелима. Ангели су овде у манастиру. Ту је Св. Архангел Михаило, ту је Мајка Божја… Не бојимо се ничега."

И дан данас пред очима ми је насмејани отац Пантелејмон, од кога потичу ове речи, изговорене у манастиру Грабовац. Био је монах, јеромонах, духовни отац, а касније и игуман манастира Грабовац, наше древне светиње у Жупанији Толна. Отац Пантелејмон, рођен је 26. априла 1947. као Хелмут Кристијан Рат. Сасвим је случајно дошао у контакт са Српском православном црквом и одабрао Божији позив. Родио се и одрастао је у малом граду у срцу Шварцвалда, у Немачкој. Родитељи су му ту имали једну малу фабрику за прозоре и било је сасвим природно да су сину желели да предају на управљање породично предузеће. Међутим, Господ је Хелмуту Кристијану Рату одредио други пут. Када је напунио двадесет година, одлучио је да при једној великој болници упише школу за болничаре и за три године ју је завршио. Убрзо је постао главни болничар у једној клиници. У међувремену је уписао и факултет, где се школовао за руководиоца болнице. Када је и то завршио, постао је руководилац болничком особљу болнице поред Франкфурта. Волео је тај свој посао, а болница је пак под његовим руководством напредовала у сваком погледу. Живео је као обичан човек, преокупиран овоземаљским стварима.

Отац Пантелејмон (у средини), приликом петровданског саборовања у Грабовцу

Уз помоћ хиландарца старца Митрофана, који је одлично говорио немачки, добио је благослов да посети Свету гору. После тронедељног боравка у Хиландару, Хелмут Кристијан Рат је у српској царској лаври пронашао мир и љубав у своме срцу. Ту је уз помоћ братства, старца Нисканора и о. Митрофана, научио да је за духовни живот веома важно шта нам срце каже. Љубав полази из срца, а она је за хришћане најважнија. Са друге стране, од њих је добио и стални благослов за долазак у Хиландар. Родитељи му више нису били међу живима, а његова сестра, иако га је подржала, тешко је поднела његову одлуку.

Отац Пантелејмон је у Хиландару провео четири године. Ту је научио српски и црквено-словенски, делимично вежбајући у својој ћелији, али више на богослужењима која су у манастиру главна обавеза и преокупација. После четири године, затражио је благослов да иде да се одвоји у једну келију која је припадала грчком манастиру. Након годину дана вратио се у Хиландар, да би потом добио благослов да иде на Јовањицу, манастирско добро које се налази на другој страни Свете горе. Иако су га многи одговарали од те намере, тврдећи да је тамо пустош, он је ипак отишао и успео да направи право чудо. Обновљено је пристаниште и црква, у којој се сада могло молити Богу.

После четврт века рада и монашког послушања, о. Пантелејмон је стигао у манастир Грабовац. На одлуку о. Пантелејмона, бар што се тиче доласка у Мађарску, утицао је његов боравак код о. Андреја, игумана манастира у Српском Ковину. Када је био у гостима код њега, заједно су посетили и Грабовац. Древна светиња, мир, тишина, лепа природа и окружење, за тили час су освојили о. Пантелејмона, који је одмах схватио да је то право место за њега.

Благословом владике Лукијана, у манастир Грабовац дошао је 2010. Већ наредне године, бива рукоположен за јеромонаха, а касније је постављен и за игумана.

У последње време, боравио је на лечењу у немачком граду Бад Мергетхајм, где је и преминуо. Своју душу Свевишњем предао је 15. јуна у јутарњим часовима. Последњи испраћај обављен је 18. јуна у његовом вољеном манастиру Грабовац. Након служене заупокојене литургије и опела, отац Пантелејмон је вечити мир и спокој нашао на манастирском гробљу, где је сахрањен, у присуству великог броја свештеника и верника. У одсуству владике Лукијана, његов говор прочитао је архијерејски заменик, отац Војислав Галић, а од оца Пантелејмона опростили су се и пријатељи из Немачке.

Због, оче Пантелејмоне. Вјечнаја памјат.

(У тексту су коришћени подаци из раније објављеної чланка о. Војислава Галића, у часопису Епархије Будимске)

П. М.

ПРЕПОРОДИО МАНАСТИР ГРАБОВАЦ

По доласку у Грабовац, отац Пантелејмон је кренуо да обнавља спрат манастирског комплекса, а потом и кров манастирске цркве. Захваљујући пријатељима и познаницима из Немачке, придобио је бројне донаторе и успешно спровео целокупну обнову крова. Поправио је и кров на манастирском конаку, подигао зимску капелу, посвећену Светом Трифуну и спровео низ других грађевинских радова. Убрзо је са оближњом винаријом склопио уговор о засаду новог манастирског винограда на територији од 35 хектара и воћњака на 4 хектара, непосредно поред манастира. Иако је винарија убирала плод, она је редовно плаћала манастиру кирију, што је значајно допринело материјалном осамостаљивању манастира.

КЊИГА КОЈА ЈЕ ЗАУВЕК ПРОМЕНИЛА ХЕЛМУТА КРИСТИЈАНА РАТА

Преокрет у животу Хелмута Кристијана Рата (будућег оца Пантелејмона), тада још директора болнице у Франкфурту, догодио се у једној књижари у овом граду. Импресиониран књигом на чијим корицама је био лик православног монаха, познатог светогорца Силуана, узео је ову књигу и почео да је чита. Како је све више улазио у дубинске, духовне просторе књиге, тако је почео да ишчезава свет који га је до тада окруживао. Књигу је прочитао за једну ноћ и сутрадан ујутро већ је знао да му је Господ одредио други животни пут: да оде на Свету гору и замонаши се.

Наравно, није било лако донети такву одлуку. Читаве две године водио је у себи борбу како би донео исправно судбинско решење. С једне стране посао, каријера, пријатељи, лепоте и предности овоземаљског живота, а са друге монашки живот. Превагнула је ова друга страна.

СУСРЕТИ *Сарадња три српске гимназије из региона*

Удруженим снагама чувају српску реч и идентитет

Реализација пројекта Шесте београдске гимназије „Сусрети гимназијалаца", започета је у Будимпешти, а настављена у Београду. Српски гимназијалци из Пеште посетилису своје вршњаке у српској престоници и провели са њима забаван и веома садржајан викенд

Пред Шестом београдском су нас дочекали ђаци, као и Раде Зејак, директор и Јасна Перић, професорка географије и координатор пројекта. У сарадњу школа је, осим гимназија из Београда и Будимпеште, укључена и Српска гимназија „Доситеј Обрадовић" из Темишвара, коју су представљали Саша Милимарков, професор историје и четири ученика те гимназије.

Обишли смо школу, видели дивну свечану салу и школску библиотеку. Ђаци из Будимпеште су имали прилику да присуствују часовима хемије, као и српског језика и књижевности, и при том виде нову интерактивну таблу.

Професорка Јасна Перић, показала нам је изложбу фотографија ученика под називом „Београд са мог прозора", која се сваке године одржава на „Дан школе". Поред сарадње са дијаспором, ова професорка пуна ентузијазма и нових идеја, води секцију „Унеско клуб".

– Ми већ десет година сарађујемо са Федерацијом Унеска у Србији, као иницијатори и ментори, или се прикључујемо већ оформљеној групи ученика за студијска путовања и обилазак објеката културне баштине у Европи. Ове године ишли смо у Аустрију, Немачку и Италију и посетили Беч, Салзбург, Инсбрук, Минхен, Падову и Трст. Обилазили смо знаменитости које су под заштитом Унеска. Резултати са овог путовања су веома драгоцени. Ђаци се друже, тако да ширимо и овај вид пријатељства – испричала је поносно за наш лист Јасна Перић.

Након посете школи, прошетали смо до Музеја Николе Тесле. Музеј је леп, скроман, као што је и Тесла био. Погледали смо веома интересантан филм о његовом животу и експонате, који по свом значају нису нимало скромни. Ђаци су изводили огледе користећи Теслин трансформатор и разгледали експонате његових најзначајнијих проналазака.

Посета Храму Светог Саве била је посебно интересантна, јер је било могуће да се уђе у крипту. У њој ће убудуће бити сахрањивани патријарси, а на 1800 квадрата довршава се изградња Цркве Светог Лазара, у византијском стилу. Такође смо присуствовали и осликавању олтара. Каменорезачки радови приводе се крају, као и сликарска платна, која ће бити налепљена на таванице.

Црква има подно грејање, а кроз естетски извајане венчиће на зиду ће се избацивати топао ваздух. Пространу цркву краси импозантан златни лустер. Ова црква је предвиђена да служи не само за литургије, већ и за културне манифестације, хорска такмичења и концерте.

Другог дана наше посете, на програму је био обилазак Фрушке горе, манастира Крушедол и Сремских Карловаца. Манастир Крушедол се налази у истоименом месту и грађен је од 1509–1546. године. Ктитори су владика Максим и Ангелина, жена деспота Стефана Бранковића. У манастиру се чувају драгоцености, које су током Велике сеобе Срба биле однете у Сентандреју, а затим враћене у Манастир Крушедол. Овде се такође налазе мошти некадашњих владара: Арсенија Чарнојевића III, Арсенија Јовановића IV, званог Шакабента, деспота Ђурђа Бранковића, Милана Обреновића и кнегиње Љубице. Монах Јаков Ристановић испричао нам је пуно интересантних података о манастиру. Црква је осликана са две врсте фрескописа, византијским и барокним.

У Карловцима, најјужнијем средњоевропском барокном градићу, дочекао нас је Дејан Ђурђев, професор историје у Карловачкој гимназији. Он нам је испричао историјат града, показао фонтану „Четири лава", која је симбол града и зграду општине или Магистрата, са чијег је балкона проглашена српска Војводина 13. маја 1848. године. Почетком XVIII века седиште митрополита је из Крушедола пренето у Карловце.

После ручка у рустичној гостионици „Четири лава", Раде Зејак, директор Шесте београдске гимназије, некадашњи професор музике и директор гимназије у Карловцима, детаљно нам је испричао историјат прве српске гимназије, која је почела да ради 1791. године. Показао нам је велелепну грађевину и њен ентеријер. Посетили смо прекрасну свечану салу и библиотеку, у којој се чува преко 20.000 књига. Многе су старе и веома вредне, као копија Мирослављевог јеванђеља из XIX века, затим дела Вука Караџића и Доситеја Обрадовића.

Растанак београдских и пештанских ђака је поново био пропраћен загрљајима, пољупцима и по којом сузом, али и плановима за поновно виђење.

К. П.

ЧАРИ ПРЕСТОНИЦЕ

Последњег дана овог незаборавног путовања, организована је шетња улицама Београда, од Вуковог споменика до Калемегдана. Ђаци су имали прилику да виде Скупштину Србије и града Београда, Трг Николе Пашића, Народни музеј и Народно позориште. Кнез Михаиловом улицом стигли смо до Саборне цркве и Богословије, Патријаршије, Конака Кнегиње Љубице и кафане „Знак питања". Ову дугу шетњу завршили смо на Калемегдану, у сенци споменика „Победник" и упалили свеће у два, по својој лепоти посебна храма, цркви Ружици и храму Свете Петке.

Уручена признања фудбалерима Гимназије „Никола Тесла"

Фудбалском тиму Српске гимназије „Никола Тесла", свечано су уручена признања, за успех постигнут у дворанском фудбалу у 2016. години, када су млади српски фудбалери постали вицешампиони Будимпеште.

Капитену тима Зорану Јошићу, пехар је уручио Владан Чукић, фудбалер „Ференцвароша". Он је фудбалском тиму гимназије пожелео успех у даљем такмичењу и охрабрио их да буду упорни и радни, да никада не одустају од постављеног циља, јер само тако могу постићи још веће успехе. За најлепши гол на турниру, пехар је уручен Стефану Голубовићу, ученику деветог разреда.

Чланови вицешампионског тима су: Зоран Јошић, Никола Ђорђевић, Стефан Голубовић, Коста Марковић, Никола Вуковић, Алекса Азап, Видак Андрић, Теодор Тричковић, Мирко Желер, Марко Лато, Павле Јовановић, Вељко Бицок, Алекса Јанковић и Ведран Богешић. Тим је водио професор и тренер, Властимир Вујић.

Награде су фудбалерима уручене на пригодном ручку у будимпештанском „Ресторану 400", у опуштеној и врло пријатној атмосфери.

С. З.

Тамбурашки концерт у Новој Пешти

Бах, Вивалди, танго и народњаци

Топло јунско недељно поподне донело је становницима Нове Пеште несвакидашњи доживљај. Српска самоуправа овог дела Будимпеште, у сарадњи са Српским културним центром и Центром за културу Стара Пазова, организовала је гостовање Градског тамбурашког оркестра из тог града

Концерт тамбураша из Старе Пазове одржан је у рустичној сали са огледалима, у Грађанском центру Нове Пеште. Госте су поздравили Мирјана Трагор, председница Српске самоуправе Нове Пеште и Милан Ђурић, директор Културног и документационог центра Срба у Мађарској. Захвалили су се спонзорима и Владимиру Керкезу, директору Центра за културу Стара Пазова, уз чију сарадњу и помоћ је омогућено ово гостовање.

На почетку концерта Љубинко Лазић се обратио публици и представио свој тамбурашки оркестар од 12 чланова. Три примаша, десет тамбура, контрабас и клавир, трогенерацијски састав ђака, студената и професора, са најстаријим чланом, ветераном већ у поодмаклим годинама и најмлађим чланом од девет година, почео је своје музицирање. Програм није био типичан за тамбурашки оркестар, јер је отпочео барокним композицијама Баха и Вивалдија. Да ли постоји нешто лепше?

Публика ишчекује следеће композиције и поново остаје без даха, уз музику из опуса аргентинског композитора Астора Пијацоле и његове најпознатије филмске композиције „Обливион", затим следе „Либертанго" и танго композиције „Апасионадо."

Оркестар је наставио музицирање композицијом „Тамбуранго", коју је специјално за њих компоновао универзитетски професор, композитор и виолиниста Јован Богосављевић.

После композиције „Мала прича", пољског композитора Јаноша Војтаровића, на крају програма, гости су извели „Модерато кантабиле", популарну компизицију из бивше Југославије, коју је уз оркестар отпевао Зоран Лепшановић, најстарији члан оркестра.

Дивне мелодије, уз виртуозно извођење, низале су се једна за другом и свима се чинило да је концерт био сувише кратак и да се веома брзо завршио. Зато су гости наставили да нас забављају, у лежерној атмосфери, уз пиће и закуску, свирајући познате народне песме.

Овај оркестар постоји од 2007. године. Иза себе има преко сто концерата. Свирају барокну музику, танго и музику XX века. Шеф оркестра Љубинко Лазић је факултетски професор контрабаса и члан Београдске филхармоније.

– У оркестру су заступљени сви тамбурашки инструменти, уз куриозитет да је додат и клавир. Све композиције из данашњег програма се први пут изводе на тамбури. Ми свирамо и традиционалну музику, али ова нова извођења представљају изазов – истиче Лазић у разговору за СНН.

Сви чланови су музички образовани, што раније није био случај са тамбурашима. Кажу да се труде да тамбуру попну на концертне подијуме.

Организатори концерта у Новој Пешти су били задовољни програмом, атмосфером и бројем посетилаца. Поред Срба из овог кварта, било је и гостију из других делова града, ђака из Српске школе „Никола Тесла", а ту су били и гости из Барање.

И Мирјана Трагор, председница Српске самоуправе Нове Пеште, била је веома задовољна програмом, атмосфером и бројем посетилаца. Овакви догађаји су, према њеним речима, постали традиција и веома су радо посећивани.

К. П.

ТРИ ПРОГРАМА ГОДИШЊЕ

– Балканско вече је већ постало традиција и сваке године се од нас очекује да га организујемо. Од средстава која добијамо на конкурсима, годишње направимо три програма. За април следеће године најављујемо концерт тамбураша из Војводине, а имамо финансијских средстава и за једну позоришну представу. Моје колеге, Љубица Чолић и Зоран Чолић и ја, трудимо се да организујемо што интересантније програме и да привучемо што већи број Срба који живе у нашем кварту. Средства, такође, користимо да помогнемо најважнијим српским установама, пре свега Српској школи, цркви и Табану – рекла је за наш лист Мирјана Трагор, председница Српске самоуправе Нове Пеште.

Реч, две са музичарима из Оркестра „Село"

Без предаха и у летњим месецима

Чланови Оркестра „Село", који изводе српску народну музику, и током овог лета су веома активни. Позиви за наступе се нижу, па популарни музичари учестало увежбавају старе и уче нове песме

Поред позива које добијају од српских самоуправа за учешће на прославама, наступали су на „Табанској вечери", а чекају их и „Дан села" у Ловри и сентандрејска слава. У разговору са хармоникашем Урошем Димитровићем, сазнајемо да ће им се тада на сцени придружити Радован Марић, солиста на хармоници из Оркестра Радио-телевизије Војводине.

Оркестар „Село" редовно свира на српским игранкама и баловима у Мађарској, а у јулу месецу ће учествовати и на „Фестивалу северног Балатона". У плану им је и организовање мале школе српских игара, у сарадњи са Културним и документационим центром Срба у Мађарској.

Недавно су чланови „Села" учествовали у музичком програму у будимпештанском Варошлигету, где су позвани по препоруци директора КДЦСМ-а Милана Ђурића. Мада је време било лоше, публике је ипак било, и њу су већином чинили Мађари и туристи који су били одушевљени изведеним мелодијама.

Међу плановима ових момака је и организовање *мастер класа* у Помазу, који ће трајати три дана и на коме ће учествовати и Љубиша Павковић, највеће име на Балкану, када је реч о музицирању на хармоници. Овај курс се организује првенствено за људе који свирају српску народну музику на хармоници, са жељом да усаврше своје извођење. То је прилика и да се упознају са различитим стиловима свирања, који варирају зависно од дела Србије из којег потичу.

Д. Л.

БЛИЖИ СЕ ДЕСЕТИ РОЂЕНДАН

Оркестар „Село" ускоро слави десет година постојања, па планирају да тим поводом одрже концерт и тако прославе јубилеј. За све ове године рада, слушао их је и мађарски живаљ, али и припадници националних мањина. Чланови овог састава верују да је то због тога што негују аутентичну српску народну музику. Свирају у одговарајућем стилу и то на инструментима на којима се наша народна музика од давнина изводи. За добру увежбаност су потребне пробе, два пута месечно, а свој програм свакога месеца обогате са две или три нове песме.

ПОРТРЕТ

Необични станар пештанског Текелијанума

Обичан живот светског шампиона у каратеу

Многи од наших читалаца вероватно не знају да је Душан Станишић, ученик деветог разреда Српске гимназије и станар ђачког дома „Никола Тесла" у Текелијануму, до сада освојио све титуле које један млади каратиста може да освоји: првак света, Европе, Балкана, Мађарске

Недавно је у Модричи, у Босни и Херцеговини одржано појединачно и екипно Првенство Балкана у каратеу, у катама и борбама. Учествовало је 10 држава са 1200 такмичара у свим узрасним категоријама. Душан Станишић, ученик деветог разреда Српске гимназије освојио је и у појединачном и у екипном такмичењу бронзану медаљу, што је био повод за наш разговор.

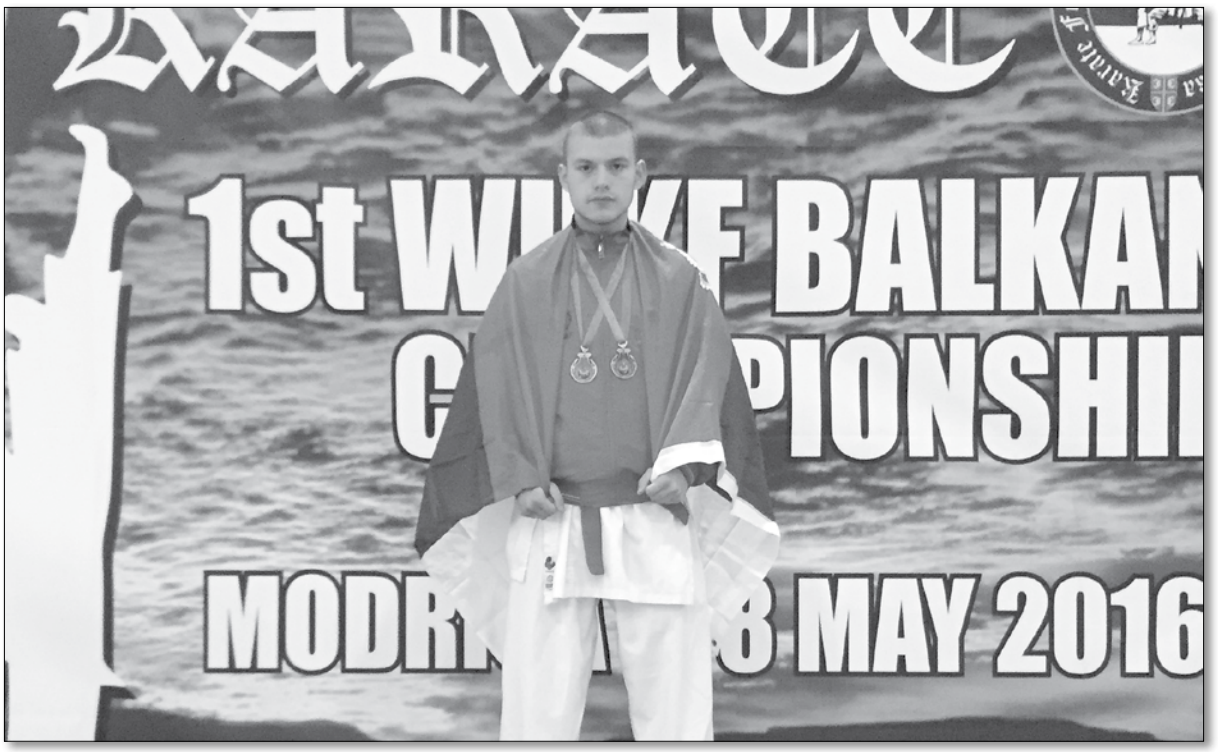

Како је текло такмичење и да ли си задовољан постигнутим успехом?

– У мојој категорији било је 30 такмичара. Конкуренција је била веома јака. У појединачним борбама сам три меча добио, а један изгубио, па сам у борби за треће место победио и тако освојио бронзану медаљу. У екипним борбама, такође смо освојили бронзану медаљу. Задовољан сам успехом, али могао сам и боље. Сваки спортиста тежи што бољем месту на такмичењу. Знам где су били моји пропусти, тако да ћу се за следеће такмичење боље припремити.

Зашто си се определио баш за борилачки спорт? Како је и када све почело?

– Љубав према каратеу од малих ногу ми је преносио мој тата Ненад. Први пут сам на татами (струњача за источњачке борилачке спортове) стао са три године, када је моја мама одлазила на аеробик, у салу где су се одржавали тренинзи каратиста. Са четири године пожелео сам да тренирам. Тата и мама су ме одвели први пут на тренинг и мени се све то допало. Али, када сам се одвајао од маме, у очима су ми биле сузе, јер сам ипак имао само четири године. На тренинге сам редовно одлазио. Иако на почетку нисам баш знао која је лева рука, а која десна, нисам одустајао. Одрицања су била велика, јер док су се друга деца играла, ја сам био на тренинзима. Али, није ми жао. Сада имам црни појас први дан, као и мој тата. Осим тога, са мамом сам ишао да гледам тату на такмичењима и да навијам за њега. Тата ме је одвео на први тренинг, што је добро, јер ми је било јако битно да он буде поред мене, пошто сам поред њега осећао сигурност.

У ком клубу си почео да тренираш и у каквој успомени ти је остао први тренер?

– Тата је тренирао у клубу „Сирмијум" у Сремској Митровици, где сам и ја започео спортску каријеру. И мене и мог тату је каратеу учио одличан тренер и изванредан човек, Станислав Цига Раковић. Он је био прави педагог, јер кад се деси да не успем да добијем борбу, и освојим медаљу, он је био ту да ме бодри да наставим даље, и да ме подсети да ће се сваки труд исплатити, што је време потврдило. Због тога сам му и дан данас захвалан.

Какве утиске носиш са путовања и такмичења?

– Обишао сам доста земаља, али најјачи утисак на мене је оставио Бразил, односно Светско првенство у Сао Паолу 2010. године. Прво што ми је било интересантно, јесте путовање авионом до Париза, па онда до Сао Паола, које је трајало 12 сати. Занимљиво је било све – од лета авионом, па до сликања са капетаном авиона и пилотом у повратку, јер су видели медаље, па су желели да се сликамо са њима.

Такмичење је исто било занимљиво, јер сам се борио са црнцем који је био виши од мене, али ја сам победио и из Бразила сам се вратио са две златне медаље. Замислите осећај дечака од 10 година који је светски првак. То се не може описати!

Да ли си некада био приморан да своју вештину примениш ван дворане?

– Многи мисле да неко тренира карате да би научио да се туче, али то није тако. Било је ситуација када су покушавали да ме испровоцирају да карате применим ван борилишта, али се то није догодило. Мислим да ће тако и остати.

С. З.

ВЛАСНИК ВИШЕ ОД СТО МЕДАЉА

„Био сам учесник многих такмичења у Србији, Мађарској и иностранству и на клупским такмичењима, али и на такмичењима са репрезентацијом Србије. Обишао сам много земаља и освојио преко стотину медаља. Освајао сам прва места на Балкану и Европи. Био сам европски првак у Италији, затим на Балкану у Румунији, првак у Мађарској. Моји највећи успеси догодили су се 2010. и 2015. године, када сам постао светски првак у Сао Паолу, у Бразилу, односно када сам у Лисабону, у Португалу, на Светском првенству освојио две златне медаље. Осим тога, у свом родном граду, Сремској Митровици, два пута сам проглашен за спортисту године. Најдража су ипак признања која стигну из родног града. Највеће задовољство доживим када се попнем на трон и чекам доделу медаља, а посебно када се завиори застава моје земље у хали. Тај осећај и доживљај су незамењиви и памте се целог живота", рекао је Душан Станишић за наш лист.

ЗАДОВОЉАН ПРИЈЕМОМ У ПЕШТИ

– У Пешту сам дошао, јер сам о Српској гимназији чуо све најбоље од пријатељице која ју је завршила. Имао сам страх како ћу и где ћу даље да тренирам, да ли ћу се уклопити. Нисам знао мађарски, па ми је било велико питање како ћу их разумети… Клуб у коме сада тренирам у Пешти зове се „БВШЦ – Зугло карате". То је најтрофејнији и најјачи клуб у Мађарској и сви су ме лепо прихватили. Нестале су све недоумице и питања која сам имао када сам стигао у Пешту. Прошле године, на првенству Мађарске освојио сам треће место. Овде сам другу годину и са тренерима и другарима разговарам на мађарском језику и све их разумем, чак су ми тренери дали и надимак 'Српски терминатор'. Супер су ме прихватили и надам се новим успесима и медаљама – истиче задовољно Душан.

БАШТИНА

Јован П. Текелија и Ракоцијев устанак (15)

Сукоб Јована Текелије и епископа Јоаникија

Текелија се немилосрдно окомио на Јоаникија, оптужујући га да је пао под утицај босанског фрањевца Антонија Марковића и да увелико размишља о унијаћењу православних Срба и Румуна

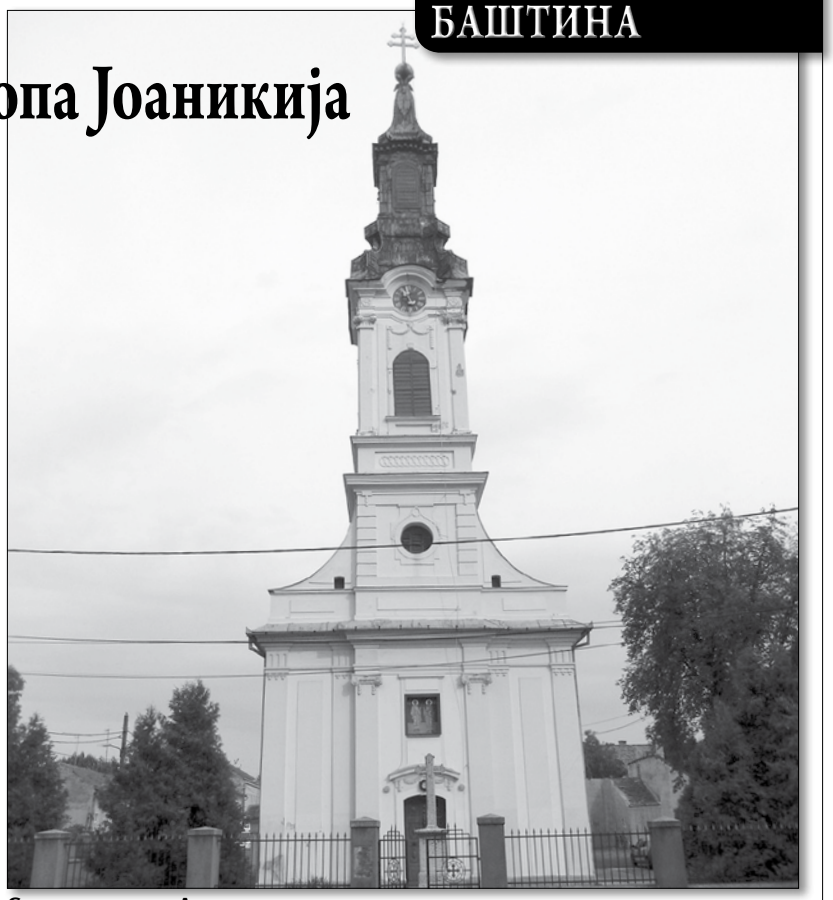

Српска црква у Араду

Већ при првом њиховом сусрету, а то беше 1710. године, чим ступи на архијерејску катедру арадских епископа, Јоаникије је изјавио како су сви дужни да га признају за старешину. То Текелији засмета као каменчић у опанку. А када је владика од Текелије затражио да му пред окупљеним народом целива руку, пуковник, љут као рис просикта: „Тако да знаш, нек те љуби у руку онај ко те је таквог и метнио за арадског владику, ал' мени, вала, нећеш бити старешина!" Бесно му окрете леђа и оштрим кораком пркосно напусти своју задужбину, цркву Светих апостола Петра и Павла.

Временом је међусобна нетрпељивост прерасла и у отворени сукоб.

Текелија није знао за меру. Немилосрдно се окомио на Јоаникија оптужујући га да је пао под утицај босанског фрањевца Антонија Марковића и да увелико размишља о унијаћењу православних Срба и Румуна. Епископ је енергично одбијао све те оптужбе.

Готово да не прође дан, а да му пуковник Текелија не загорча живот. Недуго потом, свештеници Рацко и Стеван, те монах Јефрем, дугогодишњи пријатељи команданта арадске српске милиције, оклеветаше јерарха „да одржава недопуштене везе сас неком женскињом."

Одлучни да заштите свога владику, Јоаникију су у помоћ притекли калуђери манастира Ходош. Они су, недовољно промишљено, изјавили „да је Његово преосвештенство неспособно за так'е ствари." Текелији тад од силног смеха сузе ударише на очи. Сваки пут када би му монах Јефрем прочитао онај део изјаве „да је Његово преосвештенство неспособно за так'е ствари", није могао да се суздржи. Хватао би се за стомак, ударао по коленима и брисао огромне сузе радоснице које су незаустављиво надирале.

„Е, Бого мој, овак'о спрдачење ни сам не би' мог'о измислити!", рекао је задовољно и тражио да му се поново прочита изјава Ходошана. Но, ни са тим Текелија није могао да буде задовољан. Да зло буде и веће, пустио је вест у народ да је владика Јоаникије коначно признао све оптужбе и да је протеран из цркве. Срби су у неверици само збуњено жмиркали. Док су се једни ставили на страну Јована Текелије, други су стали у одбрану епископа, али кад су се у овај сукоб умешали и арадски фрањевци, заједно са гвардијаном Антонијем Марковићем, бранећи српског владику, многи посумњаше у невиност архијереја Мартиновића. Текелија је ликовао и обилно чашћавао своје пријатеље вином из свог подрума.

За невољу владике Јоаникија, у моћ му је притекао и генерал Јохан Мелхиор Салцер, нови командант арадске тврђаве. Он је наредио да се епископу неодложно врате црквени кључеви. Пошто се свештеници Рацко и Стеван успротивише таквој барановој заповести, оковаше их и спроведоше у тамницу. Пуче глас о хапшењу српских духовника и у Араду убрзо настаде метеж. Разјарени граничари, жене и деца, уз цику и галаму окупише се испред дворца генерала Салцера. Полетеше псовке, труле јабуке и убућале главице купуса. Гласно су захтевали да се часни оци одмах пусте на слободу, а у супротном нико неће моћи да их спречи да силом провале у владичански двор и да дијецезана Јоаникија исеку на комаде. (…)

Драгомир Дујмов

ЖИВОТНИ СТИЛ

Да ли је напад најбоља одбрана?

Најжешћи су удари оних који најмање знају

Када осећамо сопствену кривицу или угроженост, често испољавамо агресивност, физичку или менталну. Иза тога се најчешће крију несигурност, нетолеранција, слабост и незнање

Теоретичар културе др Ратко Божовић, истиче да они који су разочарани собом и рањени изнутра, имају потребу да нападом на друге врате своју унутрашњу хармонију. Агресија је одговор на ту фрустрацију, па да не бих испао кривац, почињем да нападам. Мене не занима шта имаш да ми кажеш, не слушам те и не чујем, важно ми је да одбраним себе. Унапред те квалификујем као противника и из те позиције наступам.

Због таквог размишљања у старту, сматра Божовић, то никада није атак на идеју, него на личност. Постоје истомишљеници и они који то нису, па не чекајући шта имају да нам кажу на одређену тему, морамо да их „елиминишемо". Напад као одбрана је углавном последица доживљаја неке особе кроз предрасуде, па се „априори" третира као непријатељ са којим крећемо у вербални окршај држећи „слово". Пре него што смо га срели или се са његовим ставом сусрели, ми смо га напали.

– Напад је далеко од цивилног средства комуникације. Он припада ратној, борбеној формацији. Као када се у рату пуца за сваки случај, да не бисмо дошли у ситуацију да страдамо. Најжешћи су удари оних који најмање знају. Јер, њима је довољно доживљавање особе као неистомишљеника или потенцијалне претње, па да ударе – објашњава теоретичар културе.

Када ураде нешто што би могло да их дискредитује у вези и учини кривцем, партнери често покушавају да се оправдају међусобним нападима. Лакше је да „пребаце лоптицу у туђе двориште", него да се расправа одвија у њиховом. – У љубави се то дешава када превлада ирационална страст, неумерена, неодмерена, па се све одвија по деструктивном принципу. Да не би били окривљени, парови се правдају кривећи се међусобно – објашњава Божовић.

Деловање по принципу „напад је најбоља одбрана" подсећа на класичну пушкарницу или, како Божовић тумачи, арсенал ратничке потребе да неутралишемо противника. Слика са ратног фронта се тако пројектује на свакодневни живот. А томе, каже овај саговорник, прибегавају и политичари, обрачунавајући се мржњом и агресијом са неистомишљеницима и припадницима противничких табора.

Истраживање са Универзитета у Сан Франциску је показало да 65 посто запослених у три реномиране компаније има проблем са шефом, јер не знају како да се поставе када их надређени критикују без основа. Та ситуација је препозната као напад особа без ауторитета и знања, пошто је половина испитаника објаснила да их шефови често вређају, омаловажавају и кажњавају не критикујући њихов рад, него личност, а сами су нестручни. ■

ОГЛЕДАЛО ИСКРИВЉЕНО У СВОЈУ „КОРИСТ"

Када смо криви, несигурни у себе, несрећни, када нам недостају знање и идеје како да се са нечим носимо – ми крећемо у напад. Бранимо се виком, увредама, патетичним изјавама, лажима, надменим ставом, па и претњама. Тај деструктивни принцип се лако одаје, а иза њега стоји несигурност и примитивизам. Али, таква истина се у сопственом огледалу лако искриви у своју корист. Особе које то раде, рационализују напад, представљају га као исправан, моралан и прихватљив, верују да такав јесте, па онда заиста стоје иза њега.

НЕВЕН *Школске свечаности у Будимпешти и Батањи*

Ученици осмог разреда опростили се од другова и наставника

Будимпешта

У Српској основној школи „Никола Тесла” у Будимпешти је у уторак, 14. јуна, са почетком у 15 часова приређена свечаност опраштања ученика осмог разреда основне школе. Захваљујући лепом времену, традиционална школска манифестација је овога пута приређена у школском дворишту.

По устаљеном обичају, седми разред је на челу са својом разредном Зорицом Јурковић-Ембер, припремио пригодан програм. После дефилеа ученика осмог разреда, у пратњи седмака, деветоро слављеника је, заједно са разредним старешином Андреом Мештер-Апјок, заузело своја места да одгледају свечани програм. Ученици 7. разреда су осмаке подсетили на прве дане школовања. Споменули су и њихову прву учитељицу, сада нажалост покојну, Анђу Миловановић, која их је дочекала са срдачним осмехом и лепим речима. Потом су слављеницима пожелели срећан наставак школовања у српској гимназији и прочитали омиљене цитате осмака.

У програму је наступио мали хор, под диригентском палицом професорке Оливере Мунишић. Соло су певале Ангелики Иванов и Сара Дахан.

Свечани говор су, у име осмог разреда, прочитали Босиљка Фекете и Дејан Јунгић. Они су се у име својих другова захвалили својој покојној учитељици Анђи Миловановић, затим учитељици Катарини Весић и разредном старешини Андреи Мештер-Апјок.

Директорка школе др Јованка Ластић је честитала осмацима и изразила своје задовољство што су се сви уписали у српску гимназију. Затим је Босиљки Фекете и Рихарду Сабоу уручила поклон-књиге за осмогодишње школовање на Тргу ружа. Ведрану Богешићу је поклон-књига додељена за добро учење и примерно владање. На самом крају осмаци су са својим жељама пустили у вис шарене балоне. Опраштање је настављено пријемом у наставничкој зборници.

Ове године, „мали матуранти” су следећи ученици: Марко Балажевић, Ведран Богешић, Габријела Варади, Дејан Јунгић, Рихард Сабо, Бисиљка Ката Фекете, Гаврило Буда Хенинг, Сергеј Чампара, Ана Шево.

Истога дана су подељена сведочанства и дипломе за добро учење, примерно владање и за ванчасовне активности осталим ученицима школе. Директорка др Јованка Ластић се у својој краткој беседи подсетила на бројне активности које су извршене током школске године. Она се захвалила свим педагозима и ђацима на уложеном труду и раду. Овом приликом је посебну поклон-књигу добила Александра Иланковић, ученица 7. разреда која је поред одличног просека учествовала и у раду хора и драмске секције наше школе, а она је истовремено и државни првак у каратеу. У програму је учествовао хор основаца, а изведено је и неколико пригодних рецитација на српском и мађарском језику.

Д. Д.

✧

матураната” и крочи на нове животне стазе.

У поподневним часовима, у прекрасно украшеној школи, која је одисала топлином и емотивношћу, окупио се велики број званица. У дугачкој колони, уз звуке опроштајних песама, ученици су обилазили учионице својих млађих другара и слушали њихове опроштајне говоре, након чега су их малишани засули букетима цвећа. Свечаност је настављена у црквеном дворишту, под шатором.

Ова наша школа, нажалост, нема велику салу у коју би могла да смести већи број званица, па је било потребно пронаћи нова решења. Уз помоћ људи доброг срца, обезбеђен је простор у којем су се осмаци опростили од своје школе.

Свечаном опраштању присуствовала је председница Самоуправе Срба у Мађарској, Вера Пејић-Сутор, која је донедавно предавала овој генерацији основаца и Јанош Марјаи, градоначелник Батање, који се залаже за што боље односе како са српском заједницом, тако и са Српском школом у Батањи.

Уз звуке песме „Марш на Дрину” ученици осмог разреда су будућим осмацима предали српску заставу, на којој је завезана пантљика њихове генерације 2008–2016. Затим су осмаци све присутне изненадили кратким, ефектним програмом, који је са њима припремила Магда Томпан-Бешењеи, разредни старешина. Она их је

Батања

ПРЕВАЗИЛАЗИТЕ ПРЕПРЕКЕ, НЕ ПОСТАВЉАЈТЕ БРАНЕ

Директор Српске школе у Батањи, Никола Ђенеш-Екбауер се следећим речима обратио ученицима осмог разреда:

– Драги осми разреде, данас је за вас веома срећан дан. Радујете се завршетку свог основног образовања, али школа остаје тужна, јер губи генерацију квалитетних ученика која је оставила снажан печат у богатој историји школе. Већ данас ћете кренути новим, другачијим и донекле непознатим путевима. На тим животним стазама од вас се очекују брзи, смислени и етички поступци. Сигуран сам да сте у досадашњем школовању упили и оне ствари које смо директно и индиректно преносили на вас. Постали сте одрасли, зрели основци, спремни да погледате будућности у очи. Избегавајте препреке, али и не постављајте бране. Не одустајте чак и онда када вас савлада умор. Напор мора бити плодоносан, ако полази из срца. Преточите га у велика дела, дела која се памте. И не заборавите најважније! Побрините се да добијете оно што стварно желите, јер ће вас у противном присилити да волите оно што вам се даје.

Свечаним завршним програмом, Српска основна школа у Батањи, 10. јуна опростила се од ученика осмог разреда. Ово је била једна од најбројнијих генерација у последњих неколико деценија, која ће по много чему остати упамћена. Пре свега, остаће у сећању по бројним наградама на државним, жупанијским и градским такмичењима, а четири ученика су положила језички испит средњег степена из српског језика.

Били су веома активни у школском животу, као и у наставним и ваннаставним активностима. Учествовали су на бројним манифестацијама, представљајући школу у најбољем светлу. Петнаесторо зрелих основаца стасало је да прими титулу „малих бодрила и водила четири године у вишим разредима и трудила се да их изведе на прави пут.

Ученици су се опростили од својих учитеља и наставника пригодним говорима, присећајући се оних лепих ствари које ће им увек остати у сећању. На самом крају, подељене су награде за одличан успех, примерно владање и активно залагање у школском животу. Пуштајући балоне да лете у вис, осмаци су се уз стихове песме „Дошло доба да се растајемо”, опростили од своје школе.

У среду, 22. јуна, у Батањи је свечано завршена 2015/2016. школска година. Ученицима су уручена сведочанства и поклон-књиге за изузетан успех и залагање у школи.

С. Ђ.

ИНФО СЕРВИС

ДЕЧЈИ ФОЛКЛОРНИ КАМП У СЕНТАНДРЕЈИ

Од 7. до 13. августа 2016.

У организацији Српског културно-уметничког друштва „Табан" и Српске самоуправе V кварта, у Сентандреји се по први пут организује Дечји фолклорни камп. За учешће се могу пријавити деца од 7 до 12 година старости. Заједно са васпитачима, деца ће бити смештена у кампу „Pap sziget" у Сентандреји. Рок за пријаву је 29. јун 2016. године. Уплата учешћа: 15.000 фт.

Молимо да пријаве доставите на адресу: Tabán Szerb Folklórcentrum Egyesület, 1074 Budapest, Rózsák tere 6-7 или на имејл адресу: info@kudtaban.hu

Информације можете добити од Душана Вуковића (+36 30 382 01 61) и од Аните Накић-Вуковић (+36 30 369 97 28).

Српске православне црквене општине у Сегедину и Десци, Сегединска месна српска заједница и народносна самоуправа организују

ПОКЛОНИЧКО ПУТОВАЊЕ У МАНАСТИР ГРАБОВАЦ

На петровданско саборовање – 17. јула 2016.

Можете се пријавити код следећих активиста:
о. Павле Каплан (+36 30 484 8778);
о. Светомир Миличић (+ 36 70 601 9026);
Боривој Рус: (+36 20 370 3317);
Јелена Фаркаш: (+36 20 952 0128).

Трошкове путовања од 2000 форинти по особи, уплатити приликом пријављивања. Пријаве се примају до 10. јула 2016. године.

Путовање се може реализовати уколико је најмање 15 особа заинтересовано за ходочашће.

TERRA TRAVEL
Terra Travel, Gračanička 16
11000 Beograd, Srbija
+381 11 2632-921; +381 11 630-1591
Dežurni telefon: +381 64 802-6680
Telefon u Budimpešti: +36705047240
info@terratravel.rs | www.terratravel.rs

Minibus prevoz "Od vrata do vrata"

Dnevni prevoz na relacijama:
Beograd - Budimpešta - Beograd
Beograd - Beč - Beograd
Beograd - Zagreb - Beograd
Beograd - Slovenija (svi gradovi) - Beograd
Beograd - Istra (svi gradovi) - Beograd

scan and find more
/TerraTravelRS
/agencijaTerraTravel

НОЋ МУЗЕЈА „ВИРНИТЕ У КОМШИЛУК"

25. јун 2016.

Српски културни центар Будимпешта, улица Најмезе 49

Múzeumok Éjszakája

За нас у Мађарској Србија можда није типична туристичка дестинација, али верујте да се нећете разочарати ако раскинете са клишеима. Ако скокнете до комшија, моћи ћете да се сретнете са богатом културном баштином, природним лепотама и многим добрим фестивалским програмима. Сада ћете имати прилику да добијете увид у све ово и у Будимпешти, јер уколико свратите до Српског културног центра моћи ће да зароните у богату композицију визуелног призора, звука и укуса.

18.00 – Отварање изложбе „Србија у сликама"
18.30 – Пројекција кратких филмова (пројекције се смењују непрестано)
19.30 – „Укуси Србије" – гастро савети укратко; дегустација
20.00 – 22.00 – Популарни *ДЈ Мр. Зорба* ће вас увести у атмосферу београдских фестивала у оквиру специјалне „силент – дискотеке", у дворишту Српског културног центра.

Партнери: Туристичка организација Србије и Туристичка организација Београда

КАМП СТАРИХ ЗАНАТА У ЛОВРИ

Од 10. до 17. јула 2016.

У Ловри, на Чепелској ади, и овог лета биће одржан камп за децу школског узраста, која желе да се упознају са старим занатима. Многе од тих делатности већ ишчезавају, па је ово прилика да се млади упознају и, можда, продуже традицију израде појединих производа на традиционалан начин.

Удружење за очување културе и традиције из Ловре и Радионица „Извориште" из Београда, позивају ученике основних и средњих школа да се пријаве за учешће на кампу.

Уплата за учешће је 5000 форинти. Трошкове превоза сносе учесници.

Рок за предају пријава је 17. јун 2016. године.

Све додатне информације можете добити путем имејла: lovrakamp@gmail.com или на телефоне: +36 70 319 34 62, +36 30 925 07 59

Информације за рубрику „Инфо" шаљите на адресу: info.snnovine@freemail.hu Телефон: +36 30 273 3399

ВИДОВДАНСКЕ СВЕЧАНОСТИ

Будимпешта – Сентандреја, 28. јун 2016.

9:00 – Свечана сала Текелијанума (*Будимпешта, Ул. Вереш Палне бр. 17*): отварање рецитаторског Видовданског маратона Српског позоришта у Мађарској. Учествују уметници позоришта и чланови српске заједнице у Мађарској. Маратон као караван прати све видовданске програме током дана.

10:00 – Храм Св. великомученика Георгија у Пешти (*на уїлу Ул. Вереш Палне и Српске улице*): Св. литургија, а после литургије помен Св. кнезу Лазару и косовским мученицима

13:00 – Некадашња палата деспота Стефана Лазаревића у Будиму (*ул. Орсаїхаз бр. 9*): полагање венаца код спомен-плоче уз пригодни програм

14:30 – Ресторан „Корнер" (код Милета) у Сентандреји (*Трї Цара Лазара*): наставак Видовданског рецитаторског маратона

16:30 – Биста кнеза Лазара, у башти епископског двора у Сентандреји, полагање венаца

17:00 – Саборни храм у Сентандреји: Вечерње

Око 17:30 – Спомен крст кнеза Лазара у Сентандреји (*Трї Цара Лазара*): помен

18:00 – Препарандија у Сентандреји (*Главни трї*): Отварање изложбе фоторепродукција „Студеница – бисер српске уметности". Изложбу отварају игуман манастира Студеница Тихон и историчар Душан Вујичић (Платонеум, Нови Сад). Учествују уметници Српског позоришта и Хор „Јавор".

20:00 – Српско позориште у Мађарској и Српски културни центар (*Будимпешта, Ул. Најмезе 49*): Свечано затварање Видовданског маратона уз отварање изложбе репродукција ликовних приказа тема везаних за Косово и Косовски бој. Завршни коктел.

Орїанизатори: Српско позориште у Мађарској, Музеј Епархије будимске, Српски институт и Српска самоуправа у Будимпешти у сарадњи са Задужбином Саве Текелије, Самоуправом Срба у Мађарској, Српским културним центром у Мађарској, Српским културним клубом у Будимпешти, Српским клубом и културним удружењем у Сентандреји, Српском самоуправом у Сентандреји, Српском самоуправом у Зуглоу – Будимпешта XIV кварт, Српском самоуправом у Ференцварошу – Будимпешта IX кварт, Српском самоуправом у Малој Пешти – Будимпешта XIX кварт.

БАТАЊСКИ СРПСКИ ФОЛКЛОРНИ КАМП

Од 3. до 9. јула 2016.

Батањска двојезична Српска основна школа и забавиште, у сарадњи са Самоуправом Срба у Мађарској, позива све заинтересоване на БАТАЊСКИ СРПСКИ ФОЛКЛОРНИ КАМП.

На камп се могу пријавити деца која су обухваћена мађарским образовним системом, односно имају „ОМ" број (OM szám). Пријаве за камп се могу добити у школама, српским месним самоуправама и у батањској двојезичној Српској основној школи и забавишту путем имејла: **szerb-iskola@freemail.hu**

Пријавне листове треба доставити на адресу школе: Battonyai Két Tanítási Nyelvű Szerb Általános iskola és Óvoda, 5830 Battonya, Hunyadi u. 54.

Рок за предају пријава је 17. јун 2016. године.

Уплата учешћа износи 12.000 форинти, а може се извршити и на лицу места, приликом доласка у камп. Трошкове превоза сносе учесници, самостално.

Све додатне информације можете добити на телефон: +36 68 456 006

СРПСКЕ НАРОДНЕ НОВИНЕ
СРПСКЕ НАРОДНЕ НОВИНЕ.
СРПСКЕ НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ✧ *Издавач:* Канцеларија Самоуправе Срба у Мађарској ✧ *За издавача:* **др Јадранка Гергев** ✧ *Главни и одговорни уредник:* **др Драган Јаковљевић** ✧ *Фоторепортер:* **Иван Јакшић** ✧ *Седиште редакције:* Nagymező u. 49, 1065 Budapest ✧ *Поштанска адреса:* Szerb Országos Önkormányzat Hivatala, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ✧ *Имејл уредништва:* **snnbudimpesta@gmail.com** ✧ Web: www.snnovine.com ✧ *Графички прелом листа:* Карољ Сабо ✧ *За штампарију Alfa Press Design Kft:* Ференц Ибош ✧ Текстуалне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ✧ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ✧ HU ISSN 2061–0238

ТРАДИЦИЈА

Зашто обележавамо 28. јун

Видовдан као српска судбина

Кроз векове је 28. јун био важан, често и кобан датум за Србе, поставши саставни део колективне свести народа: од Косовског боја, атентата у Сарајеву, стварања и распада Југославије, па до успона и пада Милошевића

Видовдан је за Србе посебан дан, датум митских размера, синоним за велика страдања, али и победе и национална надахнућа. Од Косовског боја, преко Првог светског рата, до данас, Видовдан је остао дубоко усађен у свест народа.

Зато се и уочи овогодишње прославе у Грачаници не може заборавити чињеница да се судбина Срба вековима одређивала, ломила 28. јуна (15. јун по јулијанском календару).

– Видовдан је главна патриотска и духовна компонента српског народа, која је додуше доживела замах тек у XIX веку са настанком нове националне свести. У историји Европе није било много тако спектакуларних битака као што је Косовски бој, у којем су погинула оба владара. Такав догађај је био предодређен да постане мит. То што су се касније на овај датум, намерно или случајно, одиграли и многи други догађаји, само је појачало мит о Видовдану – објашњава историчар Предраг Марковић.

Ево неких најзначајнијих догађаја који су се десили на овај дан:

➢ КОСОВСКИ БОЈ (1389)

Ниједан други догађај не симболизује српску историју као битка на Косову. Кроз векове, она прати Србе кроз приче о херојству, жртвовању, опредељењу за царство небеско уместо царства земаљског, о поразу из кога смо се духовно уздигли. Страдање српских бораца на Косову је поистовећено са Христовим страдањем и основним идејама хришћанске вере.

– У оваквој интерпретацији велику улогу је имала црква. Кнез Лазар је био њен дародавац, заштитник и мученик, па је Косовски бој глорификован, док је Маричка битка, иако историјски значајнија, остала у другом плану. Један од разлога је и локација битке, јер је Косово имало много већи значај за Србе – објашњава историчар Чедомир Антић.

➢ КОНВЕНЦИЈА СРБИЈЕ И АУСТРОУГАРСКЕ (1881)

У замену за потпуну економску и спољнополитичку потчињеност Бечу, српска држава и династија Обреновића су као краљевина добиле међународно признату независност. Била је то само најава многих преломних тачака, када је Србија морала да бира између Истока и Запада.

– Не би било добро да данашња политичка елита мора да доноси тако тешке одлуке, односно да дође у ситуацију у којој су тада били Обреновићи, с обзиром на то да је конвенција са Аустроугарском представљала једну врсту капитулације – каже Предраг Марковић.

➢ БАЛКАНСКИ РАТ (1913)

Само неколико часова по окончању видовданског празновања 28. јуна, Бугари су извели напад на Брегалници, што је био увод у Други балкански рат.

➢ ПРИНЦИП УБИЈА ФЕРДИНАНДА (1914)

Долазак аустроугарског престолонаследника у Сарајево на Видовдан требало је да понизи и дисциплинује непослушне Србе у царевини. Ипак, на крилима косовског мита о жртвовању, Гаврило Принцип је убио Фердинанда. Уследило је ново велико српско страдање, али и национално уздигнуће, у које су веровале све генерације од 1389. године.

➢ ВЕРСАЈСКИ СПОРАЗУМ СА НЕМАЧКОМ (1919)

Иако се овај догађај сасвим случајно одиграо 28. јуна, на најбољи начин симболизује крај Првог светског рата, с обзиром на то да је рат и почео нападом на Србију.

➢ ВИДОВДАНСКИ УСТАВ СХС (1921)

Већ у процесу стварања највишег правног акта будуће Југославије били су видљиви потенцијални политички сукоби, који ће разарати земљу наредних деценија.

➢ РЕЗОЛУЦИЈА ИНФОРМБИРОА (1948)

Још један Видовдан, када је Србија, тада унутар Југославије, морала да бира између Истока и Запада.

➢ УСПОН МИЛОШЕВИЋА НА ГАЗИМЕСТАНУ (1989)

Управо на Видовдан, Слободан Милошевић се устоличио у националног вођу и повео Србе у догађаје за које нису били нимало спремни.

➢ СРБИ У ХРВАТСКОЈ (1990)

Са намерном симболиком, амандманима на Устав Хрватске, Срби су 28. јуна 1990. престали да буду конститутивни народ ове републике.

➢ ВИДОВДАНСКИ САБОР ОПОЗИЦИЈЕ (1992)

Иако у сенци 9. марта, ово су били највећи протести против Милошевића у организацији ДЕПОС-а. Били су и окидач за будуће демонстрације.

➢ МИЛОШЕВИЋ ИСПОРУЧЕН ХАГУ (2001)

Тачно 12 година после Газиместана, Милошевић је изручен суду у Хагу. Датум изручења готово да је изазвао више критика него сам догађај. Национално понижење или намерно пружена прилика Милошевићу да поново на Видовдан уђе у историју, „као борац против светске неправде" – дилема је око које до данас трају спорења. ■

ДОГАЂАЈИ ВЕЗАНИ ЗА ВИДОВДАН

- 1389. – Битка на Косову, сукоб српске војске под вођством кнеза Лазара и турске војске под вођством султана Мурата;
- 1914. – Атентат на надвојводу Франца Фердинанда у Сарајеву, што је био званични разлог за објаву Првог светског рата;
- 1915. – Српски министар унутрашњих послова Љубомир Јовановић са албанским политичарем Есад-пашом потписује у Тирани споразум о стварању реалне уније између Србије и Албаније;
- 1919. – Потписан Версајски споразум, чиме је завршен Први светски рат;
- 1921. – Српски краљ Александар I Карађорђевић донео Видовдански устав, Устав Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца;
- 1948. – На иницијативу Совјетских делегата Андреја Жданова, Маљенкова и Суслова донета Резолуција Информбироа што је означило разлаз између Југославије и источног блока;
- 1989. – Обележено 600 година Косовске битке, Милошевићевим говором на Газиместану;
- 1990. – Усвојени амандмани на Устав Хрватске, којим Срби више нису били конститутивни народ у Хрватској;
- 2001. – Слободан Милошевић изручен трибуналу у Хагу;
- 2006. – Црна Гора примљена у Уједињене нације као 192. земља чланица.

СТРАХ ТУРАКА ОД „ЛАЗАРЕВИХ КЊИГА"

Колики је утицај, макар у прошлости, Видовдан имао на Србе, најбоље показују сведочења Османа ефендије, који је оптуживао Карађорђеве устанике 1806. да у рукама стално носе књиге кнеза Лазара и да је он подстрекач буне у њиховом разуму.

Видовдан је за државни празник проглашен 1889. године, на 500. годишњицу Косовског боја, када је уприличена и прослава миропомазања краља Александра Обреновића у манастиру Жича. Данас је Видовдан пре свега датум када се сећамо оних који су дали животе за Србију.

НАУКА О ЈЕЗИКУ

Др Александар Урком

МЕДИЈИ И СТРАНИ ЈЕЗИЦИ

Улога медија се непрекидно мења и прилагођава потребама данашњице. Основна информативна функција медија је већ одавно допуњена образовном функцијом, а данас се кроз медије врши комплексно формирање друштва и појединца. Медији, који у овом раду обухватају штампу, радио, телевизију и интернет, па затим и неке њихове карактеристичне продукте, својим садржајем и методом „сервирања" информација, у стању су да у потпуности управљају и потребама и понудама решења за све потребе друштва и појединца.

САВРЕМЕНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ

Како можемо да окарактеришемо савремено друштво? Ако прихватимо опште гледиште према којем се у људској цивилизацији у последњих неколико векова измењују преиндустријско, индустријско и постиндустријско доба, прихватићемо да данашње савремено друштво живи у постиндустријском добу, где као основни покретач развоја јесу управо стручно знање и информатичка технологија. (Аврамовић, 2006:200)

Ако погледамо савременог човека, приметићемо да је он данас у знатно компликованијем систему, да је манипулисан са разних страна, да се његово искуство своди на примање сигнала из друштва, а тек ретки успевају да доведу до изражаја своје мишљење, да истакну своје знање, а да оно није већ манипулисано спољним утицајима. Уз ово се чврсто везује и глобализација, као изразито средство у формирању јединствених тржишта, система. Иако је овде реч првенствено о настојању да се постигне што већа повезаност између различитих народа, глобализација у себи скрива и низ друштвених проблема који настају на глобалном нивоу и као такви треба и да се глобално третирају. Највећи број присталица глобализације стиже управо из богатијег дела света, јер управо ти народи и државе путем глобалних утицаја и на глобалном тржишту у стању су да побољшају своје резултате, свој профит, свој утицај. Они народи и државе, који су у зависном положају, на глобализацију гледају са страхом, међутим, истакнутији од њих у глобализацији препознају и изазове и могућности које, истина, нису за њих конструисани, међутим, могу да се искористе у интересу јачања датог друштва и приближавању стандарду богатих држава којем се стреми. Као главне карактеристике постиндустријског друштва можемо навести формулисање новог концепта у организацији рада, одлучност у тражењу нових извора енергије, дигитализацију информација и знања, огроман напредак у форми и капацитетима комуникацијских средстава. (Аврамовић, 2006:200)

Када говоримо о средствима комуникације, треба да напоменемо да је комуникација једно од основних потреба људске популације још од најстаријих времена. Комуникација између појединаца је представљала основу за каснији развој и прелазак човека са степена вегетативног бића на степен најсупериорнијег бића на нашој планети. Ако говоримо о развоју комуникације, треба истаћи да је говор био најстарији и најранији вид комуникације између људи. Путем говора, поједи-

Овај додатак објављујемо уз финансијску помоћ Управе за односе с дијаспором и Србима у региону Владе Србије

нац је размењивао информације са својом околином и добијао сигнале из своје уже и даље околине. Ипак, у том почетном периоду, пренос информације је био ограничен присуством појединца. Оног тренутка када је човек пронашао писмо, односно систем ознака којим је могао да изрази своју намеру и осећања, односно кад је пронашао начин како да га прикаже на одређеним предметима, подлогама, као што су камен и папир, тада је и комуникација добила на вредности и трајности.

Пре него што се осврнемо на неке од основних карактеристика медија, потребно је разјаснити шта се подразумева под појмом „медиј". Ако медиј желимо да окарактеришемо у најширем смислу његовог значења, можемо га сматрати било којом платформом, површином, преко које човек врши своју комуникацију са својом околином, а у циљу да проследи или пренесе неку поруку. (Џајлс, 2011:11) Нагли напредак у комуникацији је настао појављивањем првих штампарија. Могућност умножавања текстова је пружила људској популацији бржи проток информација и већу количину података на трајнијој, преносивој подлози. Каснијом индустријализацијом информација настаје штампа, као и основни видови средстава информисања људи. Још у XVIII веку почиње историја модерних медија издавањем првих новина и од тада новинарство кроз време израста у модерну и важну делатност садашњице. Појавом првих комерцијалних новина настају прве платформе за преношење информација на широком простору и великом броју људи. Новине тек почетком XX века успевају да испуне сав простор који обухвата информативну делатност усмерену на опслуживање друштва. (Аврамовић, 2006:203) Појавом фотографије, добија се на визуелном садржају у којем је непоновљиви тренутак јединственог садржаја овековечен на трајном медију. Комуникација се великом брзином развија у XX веку. Долазе нове технологије, међу којима је у почетку изразито значајна радиодифузија. Преношење звука и звучних сигнала на велике раздаљине у реалном времену постаје најзначајније средство у комуникацији са већом публиком. Технике јавног информисања се прилагођавају радиодифузији и ствара се посебни медиј који и данас има велику улогу у формирању друштва и појединца. Након радиодифузије незаустављиво се развија технологија комуникације. Убрзо долази и до појављивања телевизије која ће заправо представљати све оне функције које су засебно карактерисале фотографију, радио и штампу.

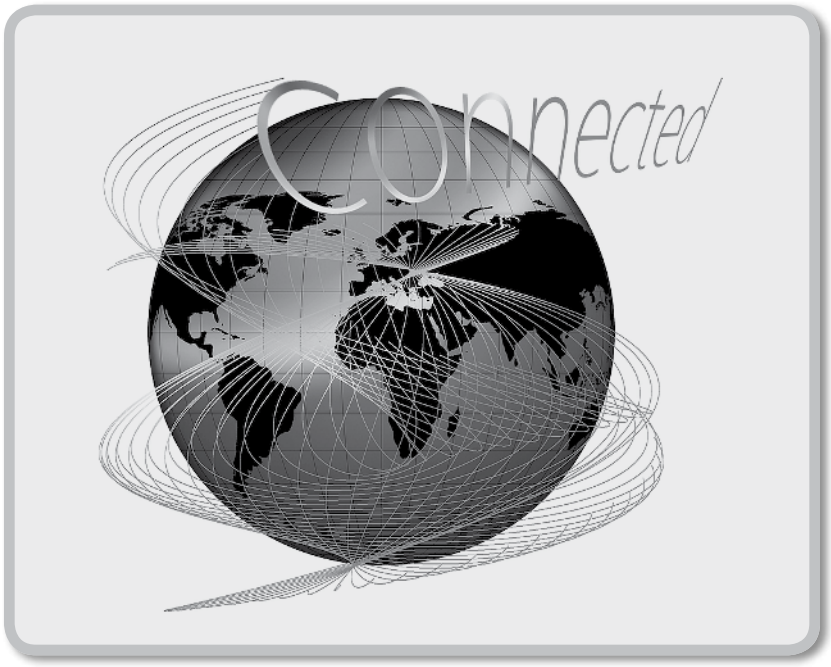

Медији се данас првенствено деле на класичне и нове медије, међутим, важно је истаћи да је управо радиодифузија била епохална новина у развоју медија и у време свог настанка представљала најновије и до тада незамисливо решење у комуникацији и емитовању информација. Данас наравно, све типове медија који су настали пре интернета сматрамо класичним медијима, а оне форме медија које су настале заједно са интернетом или након њега, називамо новим медијима.

Запањујуће је за које кратко време је дошло до тако наглих и револуционарних промена. У периоду између два светска рата долази до појаве радиодифузије која ће представљати значајну конкуренцију дневним новинама, а од средине XX века, појавом телевизије се улога штампаних медија знатно смањује. Најзад, појавом Интернета и дигиталних садржаја, медији се заокружују у једној врло комплексној форми и данас говоримо о лепези различитих медијских облика који паралелно делују и опслужују човека и друштво.

Изузетно значајан степен у развоју комуникације је појава Интернета, система умрежених рачунара и рачунарских система који располажу скоро неисцрпним капацитетима и до појаве интернета незамисливим количинама информација и података. Уз интернет настаје низ производа без којих је данас незамислива комуникација, као што су мобилни телефон, модерни преносиви рачунари, а надаље и услуге и средства, као што су друштвене мреже, електронска пошта, интернет странице, итд.

Једна од главних карактеристика модерних информационих технологија јесте да се човекова улога у управљању информацијама ставља у други план, све више се потискује. (Аврамовић, 2006:52) Данас је интернет постао глобална појава, стога се често и не спомиње као засебан медиј, већ као мрежа на којој постоје и функционишу различити медији који функционишу на основу принципа умрежености и глобалне распрострањености. Управо такви медији су на пример и друштвене мреже, паметни мобилни телефони, интернет странице, блогови, СМС, и-мејл, итд. За нове медије је опште карактеристично да су настали на непредвидив начин, за изузетно кратко време, и представљају иновацију чије се усавршавање тешко може пратити, па из тог разлога је и немогуће прорицати њихову будућност, односно форму будућих нових медија. Ако се погледа да је пре свега двадесетак година приступ интернету представљао луксуз само појединих стручних и академских кругова, а да је данас глобално присутан у свету, уочава се огромна промена у могућностима данашњег корисника, где је данас свако од нас део тог дигиталног света у којем живимо и у стању је да црпи за њега корисне и важне информације. Важно је навести и мишљење да је интернет данас „незаменљива алатка за стицање друштвене компетенције". (Џајлс, 2011:195) Као што се стиче језичка компетенција, у човековом животу је од великог значаја и способност стицања друштвене компетенције, у којој подједнако утицај може да има и језик, култура, али и познавање модерне технологије и дигиталних решења.

СТРАНИ ЈЕЗИК КАО ДРУШТВЕНА ПОТРЕБА

Када говоримо о учењу, односно усвајању страног језика, важно је да јасно направимо разлику између учења матерњег, односно првог језика, од учења страног језика, који може да буде и други језик. Зашто се овде спомиње појам другог језика? Учење страног језика заправо представља само један посебан вид учења другог и осталих језика. О чему је ту заправо реч? Стручни кругови већ одавно праве разлику између другог и страног језика. Други језик представља онај језик чију језичку компетенцију стичемо управо у језичком окружењу тог датог језика, јасније речено, непознати језик учимо у оној језичкој средини где се тај језик користи као језик друштва. Класичан пример за то је учење на пример, немачког језика у Немачкој, након што смо се преселили у Немачку, отишли на факултетске студије, или се из неког другог разлога налазимо на територији оне земље и друштва чији језик управо желимо да научимо.

Страни језик би, насупрот овоме, требао да представља онај језик, чију језичку компетенцију желимо да стекнемо у таквој језичкој средини која није идентична средини језика који учимо. Као пример за овај случај можемо да наведемо учење енглеског језика у Србији или Мађарској. Управо због тога, у теорији наставе страних језика стручњаци разликују први, други и стране језике. (Петровић, 1988:11)

Ако погледамо основне карактеристике скоро сваке методе наставе, односно учења страних језика, видећемо да се све оне заснивају на неколико врло јасно одређених аспеката. Тако је један од важнијих аспеката управо одлука у којој мери је потребно да се приликом учења страног језика ослањамо на матерњи језик ученика. Колико можемо да користимо језичку компетенцију матерњег језика у формирању језичке компетенције на страном језику? Други важан аспекат је какав однос треба да се заузме према грешкама које се неминовно појављују током формирања језичке компетенције. Да ли треба тежити потпуној неприсутности грешака током учења страних језика, или се управо грешке могу и морају користити као методски приступ у контроли подизања језичке компетенције ученика? Најзад, као један до важнијих аспеката у учењу страних језика јесте и одлука у којој мери и на који начин је потребно представити граматичку структуру датог страног језика и који правац треба следити у дозирању граматичких правила. Слично се односи и на лексичко благо датог језика, када је потребно донети одлуку о садржају скупова лексичке грађе коју ученик треба да усвоји током стицања језичке компетенције. Управо због разлика у дефинисању и примени

ових аспеката, кроз историју наставе страних језика, примењиване су разне методе и приступи који су се увек садржајем и карактером надовезивали на претходне методе, али које су међутим, постављане на нове теоријске основе и тиме доводиле до револуционарних промена у дефинисању задатака у настави и учењу језика, односно у примени адекватних решења у ту сврху.

Када је реч о приступу наставе и учења страних језика у данашње време, веома је важно разумети како је текао ток развоја методологије подучавања и учења страних језика кроз историју, који су приступи, критеријуми и методе коришћени у ове сврхе, које су им биле основне карактеристике, предности и мане, надаље, како су утицали на подучавање и учење страних језика у савременом добу. Важно је нагласити да је потреба за учењем страних језика постојала одувек. Најосновније људске делатности као што је на пример трговина, још у старо доба је ишла са путовањима и потребом за комуникацијом са страним културама, народима и језицима. Познавање страних језика и култура других народа је у то доба представљало значајну предност и могућност за бржи и бољи развој. Надаље, услед разних ратова и освајања нових географских површина, победници су одувек радили на томе да се њихов језик у што већој мери прошири међу освојеним народима. Тако да је учење језика у прошлости могло да буде узроковано и присилном потребом, у циљу да се у новоформираној средини човек може што боље интегрисати и наставити свој живот. Ако погледамо које су методе у настави и учењу страних језика коришћене кроз векове, потребно је да се вратимо у прошлост, до времена од кад нам на располагању стоје писани споменици преко којих је могуће да завиримо и у методолошки приступ учења језика и других знања.

Прва метода у настави и учењу страних језика се свакако везује за изучавање великих језика старог века, као што је грчки и латински. Грчки и латински су представљали основу за стицање знања из било које области. На овим језицима је касније текло образовање, на њима су писане енциклопедије, уметничка дела, састављане научне студије. Било ко, ко је хтео да стекне добро образовање, морао је да научи ове језике. Међутим, стицање језичке компетенције у то доба није ишло са потребом да се људи оспособе да комуницирају на тим језицима, већ се првенствено стремило познавању језика који је био довољан да се изучавају писани документи, да се до потребног знања и информација стигне посредном техником, читајући и разумевајући великане тог доба. Због тога, основна карактеристика овог приступа је да се заснивала на граматичко-преводилачкој методи, где су се језичка правила објашњавала читањем и превођењем бираних текстова који су пружали слику савршенства језичких и моралних норми. (Точанац, 1997:8) Ипак, ова метода у данашње време се не сматра одговарајућом, јер не задовољава основне потребе савременог друштва и савременог човека. Ова метода пружа пасивно знање једног страног језика, а потпуно је неприлагођена потреби за комуникацијом и савременим потребама људи.

Друга метода коју би требало споменути је такозвана директна метода у настави и учењу страних језика. Принцип ове методе је да се језичка компетенција ученика подиже директним додиром са страним језиком, а где се матерњи језик у потпуности искључује из методолошког приступа. Ова метода свој живот започиње у периоду друге половине XIX века, када у свету долази до потребе да се национални језици уче на што вишем нивоу, а народни језици долазе у први план. Принцип ове методе се заснива на мишљењу да је ученик способан да директним контактом са страним језиком преузме лексичку грађу тог језика и да препозна граматичка правила кроз увежбавање карактеристичних реченица у којима је примењено правило на које се ученику скреће пажња. (Точанац, 1997:14)

Следећа метода на коју бисмо се на тренутак осврнули јесте аудио-орална метода. Она се заснива на принципу да се памте одређени исечци дијалога, након чега следи лексичко и граматичко објашњење. Дијалози се снимају на магнетофоне, а касније почињу да се користе и језичке лабораторије, где студенти слушајући снимак дијалога у којем су илустровани савршен изговор и конструкција, у најбржем могућем року стичу језичку компетенцију на страном језику. Ипак, као што се уочава код сваке до данас установљене методе, и ова метода није могла да заживи, јер се брзи развој технологије није поклапао са могућностима ове методе. Стручњаци су брзо увидели да се аудио-оралном методом не могу постићи они резултати који би требали да се постигну улагањем толиког труда наставника и ученика у наставу и учење страног језика овом методом.

Управо из разлога што аудио-орална метода није донела оне резултате који су били од ње очекивани, долази до конципирања следећег приступа настави и учењу страних језика, до појаве АВГС методе, то јест, аудио-визуелне глобално-структуралне методе. Према овој методи, учење језика почиње преузимањем реалних ситуација у говорној форми, где се подстиче потреба за памћењем језичког кода, а у томе се ученицима пружа помоћ визуелним средствима. Након што је ученик у стању да препозна језичке конструкције, у стању је и самостално да ствара нове сличне конструкције.

Убрзаним развојем технологије, човекове потребе су се знатно измениле у последњим деценијама XX века. Примена до тада познатих метода у настави и учењу страних језика показала се као недовољно компетентна, првенствено из разлога што није у потпуности могла да задовољи потребу човека за што бољом комуникацијом. Наиме, претходне методе или нису дозвољавале ученицима да испоље своје креативне особине, или им нису у руке давале адекватна средства и решења за несметану комуникацију. Из овог разлога, средином друге половине XX века настаје такозвана комуникативна метода у настави и учењу страних језика. Наравно, као што се и из самог назива методе може уочити, основна карактеристика ове методе је управо акценат на комуникацији и креативном изражавању. Основни принцип у примени ове методе се заснива на мишљењу да се данас више не говори о учењу неког страног језика, већ о томе како да говоримо неким страним језиком. (Точанац, 1997:50) Управо због тога, акценат више није на савршеном граматичком распознавању и меморисању лингвистичких структура, већ је акценат на утврђивању говорних чинова кроз које се може препознати функционисање граматичких правила. Говорни чинови, стога, постају новина у комуникативној методи и представљају могуће језичке структуре и конструкције које се могу појавити у одређеном комуникацијском чину и ситуацији. Они представљају скуп свих оних решења која могу да буду на располагању ученицима приликом комуникације у одређеној ситуацији.

СТРАНИ ЈЕЗИЦИ КРОЗ ПРИЗМУ МЕДИЈСКИХ ПРОИЗВОДА

Ако желимо да погледамо где су оне тачке где се поклапају ове две јасно дефинисане целине, присутност медија и потреба за усвајањем језичке компетенције страних језика, потребно је да се вратимо до основних потреба појединца и друштва и до оних медијских решења и производа који у великој мери могу да утичу на развој језичке компетенције. Ако погледамо историјски развој медија, видећемо да је у центру пажње медија одувек био човек и могућност да се утиче на њега. Наравно, могућност утицаја није имала првенствено своје негативне конотације. Важно је навести да су медији данас превазишли своје почетне сврхе и намене и да се слободно могу сматрати индустријском граном која има утицаја на формирање свести, обичаја, искуства, знања свих чланова једног друштва, односно комплетних нација, гледајући на медије као на глобални фактор. (Аврамовић, 2006:204) Задатак корисника је, поред познавања правила примене медија, да буде способан да детектује, издвоји и прими само корисне информације које му се нуде преко медија, јасније речено, да буде способан да примети манипулативне садржаје и непотребне информације.

У следећем делу приказаћемо неке од додирних тачака између нових медијских решења и производа са методама у настави и учењу страних језика.

Као једну од комуникацијских форми која се везује за интернет и дигиталне садржаје, потребно је споменути блог. Блог представља интернет страницу на којој један, или више, аутора постављају своје постове, краће или дуже тематске текстове, који имају различите функције, најчешће информативну, образовну или професионалну. Аутори блогова су приватна лица, све чешће професионални новинари, писци, стручњаци, који имају потребу да изразе своје мишљење на одређену тему, али често то врше у неком одређеном циљу или интересу. Спона између блога и страних језика се очигледно уочава у могућности да се читаоци, заинтересовани за поједине специјалне и уско дефинисане теме, могу упознати са блоговима писаним на страним језицима. Читаоци су тада, чак и када располажу недовољном језичком компетенцијом за разумевање текста у потпуности, мотивисани својим интересовањем за дату тему, принуђени да истражују и тумаче текст и његов садржај.

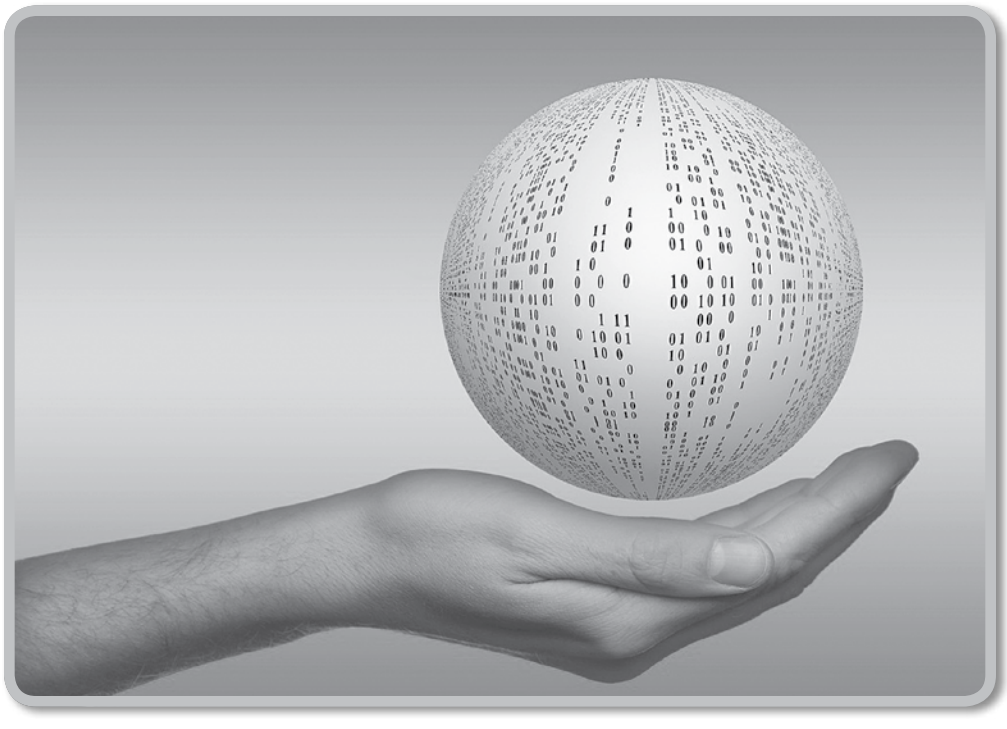

Као следећи медијски производ дигиталног доба, који има значајнију функцију у стицању језичке компетенције, потребно је споменути видео-игре. Видео-игре су у последњих двадесетак година у тој мери узнапредовале да се круг њихових

корисника знатно повећао. Све боља графика и софтверска решења, затим све реалистичније приказивање дигиталне стварности, резултирали су глобалном распрострањеношћу ове форме размене дигиталних информација. Видео-игре су првенствено важне због њихове распрострањености у кругу млађе популације. Иако је језик видео-игрица претежно енглески, у најновије време, произвођачи и програмери видео-игрица уочили су капацитет овог производа у ширем утицају на њихове кориснике и то постижу све чешћим увођењем и других језика у примену. Са стране корисника, ови производи представљају модерно, интерактивно и креативно средство за опуштање и разоноду, али поред тога и за стицање одређених дигиталних компетенција, као што су креативно разумевање дигиталне стварности, а уз коју се везује и свесно и несвесно стицање језичке компетенције, истина, првенствено у кругу значења дигиталних садржаја.

Као најрепрезентативнији модел распрострањености медијских производа и решења треба да споменемо управо друштвене мреже. Појавом платформе на којој је омогућено повезивање људи и група око тематских целина, заједничких интересовања, односно повезивање са сродницима и познаницима са којима се одвија ближа и даља комуникација, корисницима ове мреже је понуђено једно комплексно решење у размени информација са својом околном, које функционише на глобалном нивоу и које користи огроман број људи. Корисници ових друштвених мрежа су у руке добили комплексно софтверско решење које им омогућује да формирају своје профиле, поставе своје фотографије и видео записе, да га попуне разним интерактивним садржајима, да се конектују на друге релевантне профиле и странице у циљу даље комуникације (Џајлс, 2011:207). Ако желимо да овај медијски производ сагледамо са стране стицања језичке компетенције, видећемо да он има велики утицај на своје кориснике. Као прву карактеристику друштвених мрежа можемо да наведемо нови концепт у комуникацији између појединаца и између појединца и друштва. Већ и сама чињеница да се мења концепт комуникације, у себи крије промену свих компетенција којом корисници друштвених мрежа располажу. Није другачије ни са језичком компетенцијом. Концепт за формулисање јасних и кратких порука, примена једноставнијих конструкција, креативно мешање модерних и традиционалних језичких формула, све то је одлика језичке компетенције коју корисници стичу током свог живота и коришћења друштвених мрежа. Ако овом питању приступимо са становишта страних језика, видећемо да је потреба и жеља за комуникацијом на глобалним платформама данас све израженија и управо контакт са корисницима који су физички удаљени, доприноси да се превазиђу они страхови које појединац има, или може да има, у класичном комуникацијском акту „лице у лице". На овај начин, корисници су јаче мотивисани да исказују своје мисли и да се изражавају на страном језику, јер постоји дистанцираност у простору и времену. Поред тога, могућност склапања виртуалних односа са говорницима других језика, у себи отвара даље могућности у развоју комуникативне компетентности корисника друштвених мрежа.

Што се тиче канала интернет комуникације, она је од својих почетака била организована на два принципа, на принципу синхроније и асинхроније. (Џајлс, 2011:192) Тако се принцип синхроније примењује на проток информација у реалном времену и као најбољи примери за овај вид комуникације су „скајп" и чет собе, док се код асинхроног принципа размена информација не врши у реалном времену, већ између слања и примања, односно одговора на поруку, пролази одређени временски период. Управо ова двојна функција интернет комуникације довела је до знатног повећања протока комуникацијских чинова међу корисницима интернета.

Као најмодерније и у данашње време најбројније дигитално медијско средство треба да споменемо и мобилни телефон. Развој мобилних телефона, слично развоју осталих нових медија, текао је невероватном брзином. Од својих основних функција, као што су покретање и примање позива и слање и примање кратких текстуалних порука, мобилни телефон је до данас израстао у дигитално средство које омогућује свом кориснику приступ интернету, модерним интернет страницама, огромном броју интерактивних садржаја, а задржавши и унапредивши своје основне карактеристике видео позивима, могућношћу слања и примања текстуалних, аудио и видео садржаја, итд. Пошто је развој дигиталне технологије незаустављив, не може се ни претпоставити које ће све нове услуге и погодности пружати мобилни телефон у будућности. Као што се за сваки вид медијских производа и средстава везује и однос према језику, интересантно је напоменути да се за мобилни телефон везује и такозвани СМС језик, који је карактеристичан за текстуалне поруке и који у великој мери утиче на развој језичке и правописне компетенције корисника мобилних телефона. Међутим, важно је и нагласити да су истраживања доказала да је смс језик у неку руку креативно средство у комуникацији и поред своје мане која се испољава у деформацији правописних правила, управо служи за креативно модификовање и развој језичких конструкција и структура који се користе у модерној комуникацији. Данас је мобилни телефон доминантно средство и у стицању језичке компетенције страног језика. Приступачност дигиталним садржајима на страним језицима, њиховим непрекидним (нон-стоп) располагањем, приступом разноврсних апликација образовног и едукативног садржаја и намене, мобилни телефон је постао човекова „енциклопедија у џепу". Као што је мобилни „енциклопедија у џепу", тако је уједно и „уџбеник за стране језику у џепу", стога се све више и примењује у интерактивној настави и учењу страних језика. Технологија данашњице иде у том правцу да се знању и искуству може прићи са знатно мање труда и времена, а да се притом кориснициу тих технологија подстичу на примену модерних технологија. Сигурно је да ће се могућности мобилног телефона, односно других технологија, у блиској будућности знатно унапредити, а тиме ће се унапредити и методе у учењу страних језика.

ЛИТЕРАТУРА:

АВРАМОВИЋ Зоран (2006). *Култура*. Завод за уџбенике и наставна средства, Београд

ЏАЈЛС Дејвид (2011). *Психологија медија*. Clio, Београд

ПЕТРОВИЋ Елвира (1988). *Теорија наставе страних језика*. Школска књига, Загреб

ТОЧАНАЦ-МИЛИВОЈЕВ Душанка (1997). *Методе у настави и учењу страног језика*. Завод за уџбенике и наставна средства, Београд

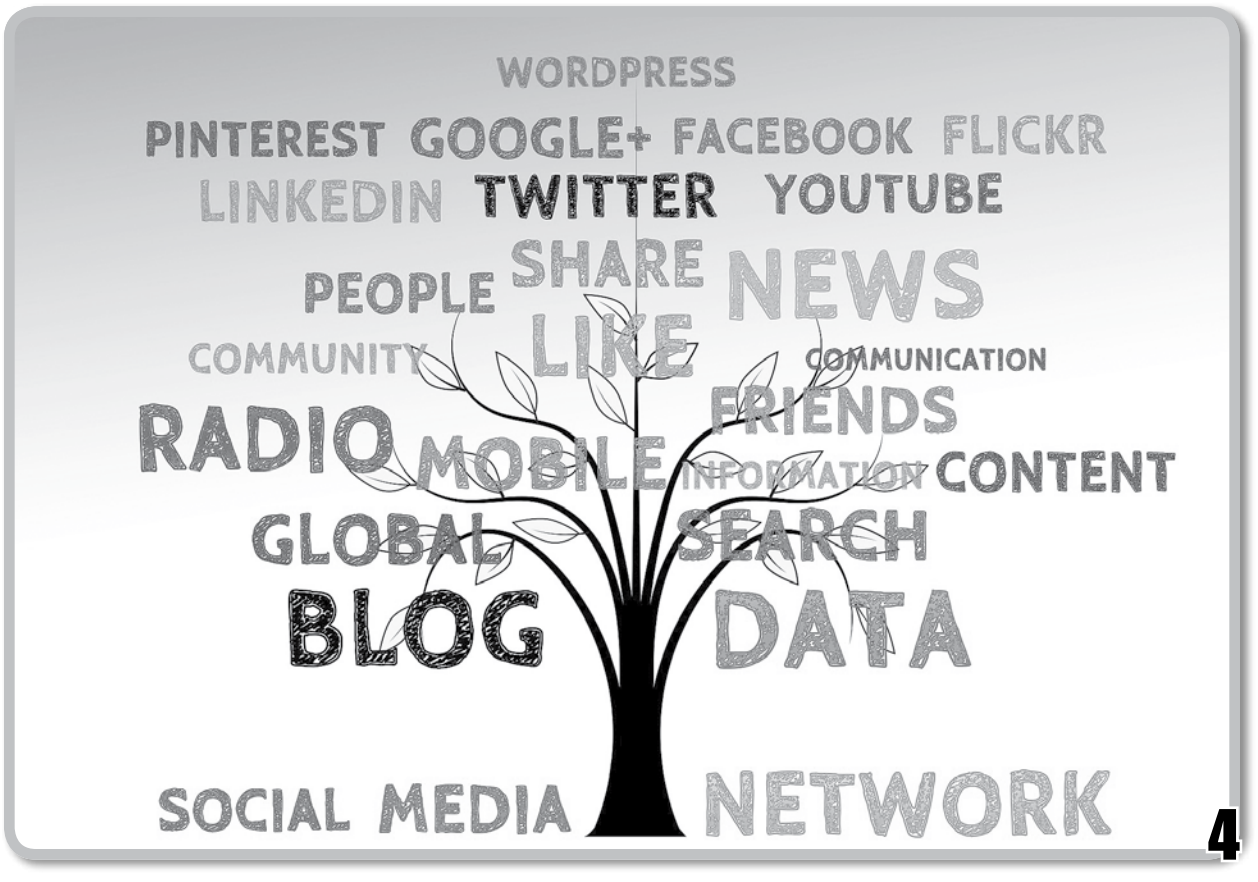

ВЕДРА СТРАНА СВЕТА

АФОРИЗМИ

Држава, то сам ја. Шта могу, кад сам такав.

Кад се једе, на прича се. Зато смо ми тако причљив народ.

Власт се ваља улицама. Напила се на теревенкама.

Школе су криве што имамо овакве људе на власти. Највише бирачких места налази се у школама.

Кад Србија уђе у Европску унију, биће славље. Међу свима који су за разбијање Европске уније.

Што нам се одужио дан. Никако да дође боље сутра.

Коначно су иза браве. Полиција их чува у згради владе.

Глад нам не куца на врата. Одомаћила се код нас, па улази без куцања.

Нико се није родио у фотељи, али многи би да у њој буду до смрти.

Ако немате циљ, свеједно је да ли идете у једној или више колона.

Имамо изборе, али немамо избор.

Избори неће одразити расположење бирача, већ њихово нерасположење.

Неки сматрају да је почео Трећи светски рат. Како, кад код нас није завршен ни Други светски рат?!

Ко преживи, причаће. Ко не прича, преживеће!

Србија је земља с највећим бројем уметника. Уметност је како преживљавају милиони људи.

Бесмислено је да се делимо на Србијанце и пречане, републиканце и монархисте, четнике и партизане… Актуелне су неке савременије поделе.

Отерали смо окупаторе. То што су нам они радили, ми можемо себи много боље.

Не одговара ми узан страначки оквир. Зато сам члан неколико странака.

Занатлије, кафеџије, роштиљџије, накупци… То је српска политичка елита.

Припадници бившег режима су до краја искомпромитовани. Почели су да раде за актуелну власт.

Све странке су једнако заступљене на телевизијама. Колико времена хвале владајућу странку, исто толико времена критикују опозицију.

Од избора до избора неке странке имају све већу тежину. Довољно је видети њихове угојене функционере.

Ја сам у коалицији са собом. Члан сам неколико странака.

Вођа је слеп, али то нема ко да види.

Дајте нам подршку, па ћемо да одлучимо за шта се боримо!

Кад нас Запад убаци у машину, Србија се скупља и по дужини и по ширини.

Мржња, нетолеранција, искључивост… То је оно што спаја све народе на Балкану.

У нашој земљи се не крше људска права. Да би била кршена, требало би да постоје.

Како ће народ на изборима да каже шта мисли о власти, кад на бирачким местима мора да се ћути?

Аутор:
Александар Чотрић

Овај додатак објављујемо уз финансијску помоћ Управе за односе с дијаспором и Србима у региону Владе Србије

САТИРИЧНЕ ПРИЧЕ

НОВИ ЧЛАН ПОРОДИЦЕ

Сви у кући смо били пресрећни када смо добили принову. Жена га је унела умотаног и пажљиво положила на кревет. Био је баш мали, загасито црн и толико леп, да смо се сви одмах заљубили у њега.

Док нисмо скидали поглед с њега, између деда и баба, стричева, стрини, ујака, ујни, тетки и тетака, жене и мене кренула су зачикавања на кога подсећа изгледом.

Одмах је постао љубимац свих укућана. Стално је био у центру пажње. Сви су му прилазили пажљиво и нежно га дотицали.

Жена га није испуштала из крила. Деци није дозвољавала да му се приближе. Смешкала се док га је додиривала, а он је испуштао различите звукове – плач, смех, уздахе, пиштање.

Кључали смо га разним стварима. Када бисмо били у некој недоумици, набављали смо стручну литературу.

Због њега смо остајали будни до касно у ноћ и рано се будили, али нисмо жалили. Малишан је постао толико драг, да нам никада с њим није било досадно. Гледали смо у њега као у некакво божанство. А и он нам је узвраћао тако што се стално мењао и забављао нас.

Кад су наступили врели дани, поред малишана смо укључивали расхладне уређаје. А када је захладнило, утопљавали смо га, да му се нешто лоше не би догодило. Посебно смо га чували од вируса.

Стално смо страховали да ће га неко угрозити када нисмо код куће.

Ишли смо с њим у шетњу, у паркове, на путовања…

Морате нас разумети, јер смо исувише везани за наш једини и драгоцени лап-топ.

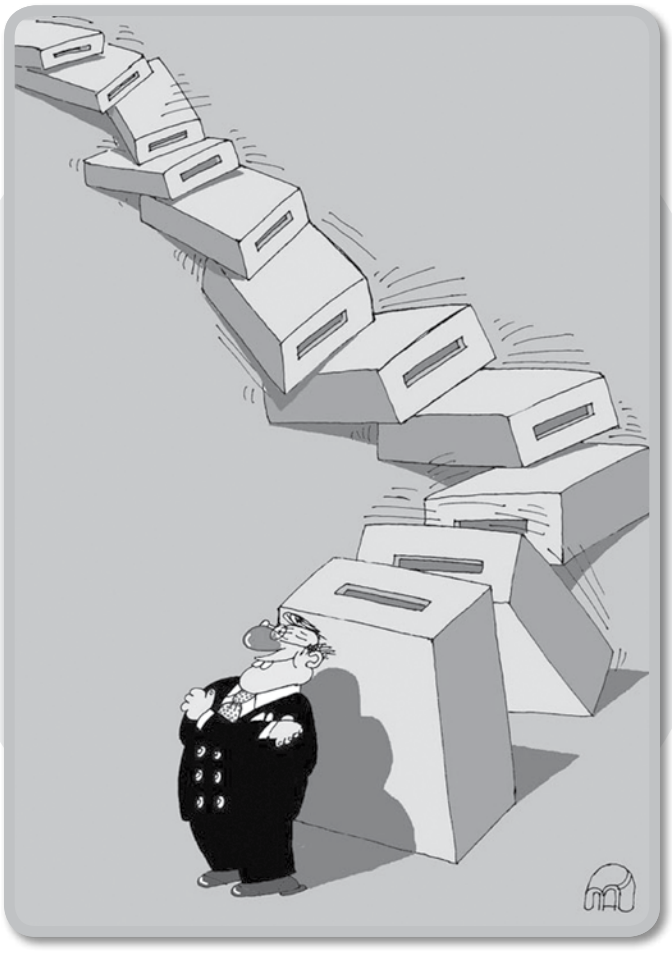

ПРЕОКРЕТ

Наша држава је последња по здравственој заштити у Европи.

На самом дну је по просеченим зарадама.

Иста ствар је са пензијама.

Фењераши смо на Старом континенту по квалитету образовања.

Најмање се у нашој земљи улаже у наводњавање обрадивог земљишта.

Најгори смо по куповној моћи.

Иза свих смо по стопи продуктивности.

Од нас нема лошијих кад је реч о здравом начину исхране.

По безбедности у саобраћају нема нам премца на негативној листи.

Зачеље држимо по броју неписмених.

Сви су испред нас по улагањима у инфраструктуру.

Нико није лошији од нас по коришћењу алтернативних извора енергије.

Све то је било документовано ранг листама по којима смо као држава били на последњем месту.

– Мора нешто да се предузме, и то хитно – резоновао је Председник.

– Од следећег дана новине морају обавезно да се читају наопако – гласила је његова наредба.

НИРВАНА

Моја жена је негде прочитала да примена кинеског учења званог фенг-шуи обезбеђује у кући мир, хармонију, добро расположење, чвршћи сан, боље здравље, апетит, више љубави, пажње, разумевања, солидарности… Дакле, све што нам је фалило. Док сам жену слушао како објашњава шта ћемо све да постигнемо, ако променимо распоред намештаја у стану, помислио сам да је то преписано из Марксовог Манифеста комунистичке партије у којем је описан рај на земљи.

Веома сам скептичан према таквим веровањима, али моја супруга је била толико упорна, да сам после неколико месеци њених сталних наваљивања, поклекао и пристао да направи нови распоред намештаја и осталих ствари у нашем стану.

– Кренућу од кухиње. Морам да раздвојим фрижидер од шпорета, јер по правилима фенг-шуија не смеју да се мешају ватра и вода. Затим ћу у трпезарији правоугаони сто да заменим округлим, јер је правоугаони симбол неједнакости и размирица које доводе до негативне „ша" енергије – објашњавала је моја драга.

– Вероватно се због тог стола препиремо и свађамо. Зато, само напред, избаци га и поклони га некоме ко ти се замерио! – охрабрио сам њену намеру.

– Да ти објасним, мој мужићу – показивала је агилна супруга цртеже на папирима – овде у дневној соби померићу кревете тако да леђима будемо окренути зиду, а не прозору. То ствара осећај сигурности.

– Ради како мислиш да је најбоље, нећу да се мешам – рекао сам, да не бих већ на почетку нарушио планирани склад који је требало да завлада нашим домом. Ради своје сигурности, одлучио сам да не будем присутан, док стан буде преуређиван.

Отишао сам у оближњу кладионицу, где сам правио своје комбинације које су, према мојим очекивањима, ако ми „прођу тикети", требало да ми донесу мир, спокој, боље расположење, осећај сигурности…

Вратио сам се у породично гнездо тек увече и с врата сам помислио да сам ушао у погрешан стан. Ништа ми није било познато, јер је све било испремештано.

– У овом стану препознајем само тебе – рекао сам жени.

– Изувај се! – довикнула је жена док сам стајао на прагу – не сме да се унесе прашина у стан, јер она спречава проток позитивне „чи" енергије. Нећу више да толеришем твоју аљкавост!

– Видим одмах да си боље воље, то је сигурно последица новог распореда – рекао сам изувајући се још у ходнику. – А шта си спремила за вечеру?

– Имаш у фрижидеру кинеске гљиве шитаке. Оне подстичу циркулацију крви, добре су за јетру и обезбеђују позитивну енергију „чи".

– Значи, „чи" – рекао сам, а кроз мене је због помисли на те гљиве грозног мириса почела да струји негативна „ша" енергија.

– Е, сад сам се сетио да сам на киоску јео виршле – казао сам неуверљиво, а онда сам се упутио ка дневном боравку да погледам фудбалску утакмицу на телевизији. После три начињена корака у ходнику, саплео сам се о неку столицу која ту никада није била и сигурно бих пао да се нисам придржао за кваку од врата. Приметио сам да нема ни чивилука, па нисам знао где да окачим своју јакну.

– Хеј, где је фотеља из које сам гледао телевизију? – питао сам изненађен што нема моје омиљене „бержере" беж боје.

– На тераси је, сутра ћу је избацити. Никако се није уклапала у концепт, јер те је издвајала, а ми морамо да седимо заједно на овом новом двоседу и да размењујемо мишљења, искуства и да продубљујемо осећај привржености.

– Да, наравно – рекао сам и помислио да ћу тај осећај лакше да продубим ако попијем чашу пива. – А где је пиво које је било у фрижидеру?

– Избацила сам га, јер алкохол не сме да се налази поред здраве хране.

– И пиво је за мене здрава храна, али добро… – кренуо сам ка купатилу. У њему нисам пронашао своју четкицу за зубе и бријач. У спаваћој соби сам се оклизнуо на неку простирку и ударио главом о ивицу комоде која се нашла на месту на којем није требало.

– Осећаш ли да си сада у равнотежи због новог распореда? – чуо сам глас из друге собе.

Када сам хтео да погледам расекотину у огледалу, уместо свог лика угледао сам троногу жабу на некој грозној слици.

Од страха сам се тргнуо, па сам закачио орман с којег ми је на главу пала метална фигура корњаче са главом змаја. Од тога сам почео да тонем у несвестицу.

– Овај нови распоред је савршен. Осећаш ли спокој и небески мир, драги? – питала ме је моја љупка женица.

– „Чи", „ша", „чи", „ша"… – било је последње што сам рекао пре него што сам нашао свој спокој у стању апсолутне нирване.

СПАС

Народ је тражио спас, па је пристао да га до обећане земље поведе Он. Ишли су за Њим као слепи кроз пустиње, мочваре, сметове, тресетишта и густе шуме. Дугачке колоне вијугале су планинским врховима, кланцима и каменитим стазама. Једино нису ишле путевима. За све то време Он је народу непрестано обећавао брда и долине, до којих никако нису успевали да стигну.

Народ је на овим беспућима грдно страдао, а Он је увек имао спремна оправдања зашто им је циљ све даљи. За све су, по Њему, били криви дефетисти у њиховим редовима, лоша клима, слабо обележени путеви, погрешно нацртане карте, покварени компаси… За све неуспехе на путу кривио је народ и његову неспособност да издржи искушења до обећане земље.

– Ви сте слабићи! Да нисте тако спори и неодлучни, одавно бисмо уживали у земаљском рају! – пребацивао је вођа својим следбеницима којих је бивало све мање.

Све чешће је морао да уверава колебљиве да се обећана земља већ назире и да ће је ускоро угледати само они који га буду следили.

Међутим, уместо зелене долине, набасали су на провалију.

– Спас нас чека с друге стране провалије! – објаснио је и позвао људе да крену преко трошног висећег моста испод којег је зјапио бездан.

Престрашени људи нису се усуђивали да кроче на труле греде које су се њихале на јаком ветру.

И у овом часу је показао све одлике правог вође. Први је закорачио на мост и после неколико корака је пропао и стрмоглавио се.

Сви су се нагнули над ивицом провалије да га испрате погледом. Када се претворио у једва видљиву црну тачку, један човек је рекао:

– Сада смо заиста спасени!

У ИМЕ НАРОДА

Судско обезбеђење увело је у судницу оптуженог за више кривичних дела преваре. Био је то мушкарац од 55 година, у мало ношеном сакоу и белој кошуљи, средње висине, ситније грађе и изразито црних очију, испод густих обрва.

– Оптужени сте да сте у периоду од шест година исти пословни простор и стамбене објекте продали више пута различитим лицима, чиме сте стекли противправну имовинску корист – прочитао је судија из оптужнице, а потом је упитао:

– Да ли признајете ово кривично дело?

– Признајем да то јесте кривично дело, али не признајем да сам га ја починио.

– Ваше је право да се браните како мислите да је најбоље за вас – судија је скинуо наочаре и наставио – али вас терете уговори које сте потписали и изјаве оштећених и сведока.

– Дозволите, господине председавајући, да морално жигошем то кривично дело и да изразим жаљење због штете која је причињена оштећенима – оптужени је звучао самоуверено – међутим, ја са тим немам ништа, оптужена је погрешна особа.

Дежмекасти судија пред пензијом, чији су глава и труп подсећали на две лопте, био је за трен затечен.

– Суд ће током поступка да утврди да ли постоји ваша кривица.

– Не сумњам у то, само желим да укажем да је оптужен невин човек. Ја са овим Драгославом Павловићем, чије се име наводи у оптужници, немам ништа заједничко. Моје име је Никола Томић. Гнушам се тог Павловића и мислим о њему све најгоре.

– Дозволите, господине председавајући – затражио је реч тужилац – оптужени се сада зове Никола Томић, али се до, пре три месеца звао Драгослав Павловић. Значи, реч је о истој особи.

– Одбијам то као најгнуснију дифамацију и тражим да се суди тужиоцу због оптуживања једног потупно невиног човека.

– Па, где то има? – брзо се изнервирао тужилац.

– Има на политичкој сцени Србије – одговорио му је оптужени – У нашој земљи странка после двадесет година постојања промени име и њени челници кажу: „Ми од данас немамо ништа заједничко са собом и осуђујемо све што су болесници и злочинци радили у странци под старим именом". И народ у то верује. А ви, господине судија, морате да доносите пресуде у име народа!

ЈЕДАН ДАН СРПСКОГ ПАТРИОТЕ

Пробудио сам се тог дана знатно раније него обично. Био сам будан већ око једанаест и тридесет. Пре починка до касно увече сам бдио над невољама и мукама „свог племена које сном мртвијем спава".

Прво што сам урадио кад сам отворио очи било је да се дубоко забринем за судбину свог напаћеног народа. Помолио сам се Господу да мојем несрећном роду, који тумара између стварног и могућег, подари просперитет и заштиту од злих западних и нечастивих сила.

Да бих се отргнуо од оловних мисли, урадио сам гимнастику на тренажеру који сам набавио из Америке. Затим сам оптрчао два круга по петсто метара. Нисам излазио међу обичне и просте људе који посрћу под теретом духовне окупације и колинијалистичких стега, него сам то учинио у свом стану чија квадратура ми то омогућује. Срећа је и што је стан на два нивоа, па сам могао да трчим узбрдо, што је добро за здравље које ми је угрожено због тешкоћа с којима се суочава мој мали, али херојски народ.

Док сам се туширао у шведској кабини, мислио сам о потоцима крви које су проливали најбољи синови ове земље, да би одбранили крст часни и сачували слободу златну.

Затим сам исцедио сок од специјалне врсте шпанске наранџе и скувао зелени енглески чај. Пио сам, а није ми било ни до чега, јер ме је растрзао унутрашњи немир што нам белосветски олош комада земљу. Док сам јео француске кроасане са белгијским чоколадним млеком, залогаји су ми застајали у грлу које се стезало због неправедног Запада који хоће да нас раздроби.

Због силних душевних патњи, морао сам да прилегнем и да се смирим. У томе ми је помагао антидепресив произведен у немачком „Бајеру".

Већ је било четрнаест часова када сам се пробудио. Било ми је хладно због помисли како је мом народу који на хладноћи чува своје светиње.

Огрнуо сам се баде мантилом који сам купио у Финској, па сам сео за „ејплов" компјутер да као политичар, интелектуалац и савест свог мученичког народа, срочим најоштрије могуће саопштење за јавност о издајницима који хоће да нас увуку у подлу и курвинску Европу, из које нам никад ништа добро није дошло.

Онда ми је шеф кабинета јавио да ме зову на разговоре неки страни политичари и амбасадори. Све сам их одбио са индигнацијом док не промене своју накарадну политику у Вашингтону, Бриселу, Паризу, Лондону и Берлину. Инсистирао сам да им шеф кабинета управо овако пренесе шта ултимативно захтевам од њих.

После ручка сам прилегао и сањао како побеђујемо све непријатеље, а ја предводим народ у том тријумфу.

То ме је толико изнурило, да сам се пробудио гладан као два вука.

Уз вечеру сам размишљао и грцао:

– Док је нас који се свакодневно жртвујемо, подносимо муке и чврсто и непоколебљиво бранимо националне и државне интересе, има наде за мој гладни и исцрпљени народ!

УКРШТЕНИЦА

	ГОРЊИ ДЕО КУЋЕ	РИМСКИ БРЕЖУЉАК	МИНЕРАЛ ПРОНАЂЕН У ЧИЛЕУ	ГРЧКО ОСТРВО У ЕГЕЈСКОМ МОРУ	БУГАРСКО МУШКО ИМЕ	КИРИ
ПЕКАРСКА СИРОВИНА		○				
УДАРАТИ НОГАМА		○				
ОМАМЉЕНОСТ, ОШАМУЋЕНОСТ		○				СТОЛАРСКИ ЛЕПАК
ПЛЕМИЋКА ТИТУЛА		○				
ГРАД У НЕМАЧКОЈ КОД ФРАНКФУРТА НА МАЈНИ / КРЦКАЈУЋИ ЗДРОБИТИ		○				
УСАМЉЕН		○		СТАРИЈИ / ФУДБАЛ. ТРЕНЕР КАПЕЛО		
ЕНГЛЕСКИ ПЕВАЧ РИЧАРД		○			КАДУЉА / ПЕВАЧИЦА, МИРЕЈ	
РАЗРЕД		РУСКА СКАКАЧИЦА / ФУДБАЛЕР, СТЕФАН				
ЦЕНТИМЕТАР			ПУЖ ГОЛАЋ / РИМСКИ БРЕЖУЉАК			
РИМСКИ БРЕЖУЉАК	○	○	○	○	○	○
УЗВИК БОЛА			○			МУЗИЧКЕ КОМПОЗИЦИЈЕ
ШВАЈЦАРСКИ ЈУНАК, ВИЛХЕЛМ			○	РИМСКИ БРЕЖУЉАК / ОДОЗГО	○	○
ОДБОЈКАШ МИЉКОВИЋ			○		ОРИЈЕНТАЦИОНА ТАЧКА / ГВИНЕЈА	
НАЗАДОВАТИ / РИМСКИ БРЕЖУЉАК			○			
РОКЕР РАХИМОВСКИ	○		○	ГВИРНУТИ / МЕДИЦИНСКИ УРЕЂАЈ		
ГЛУМАЦ ВОН	○		○		ОДНОС ТОНОВА / СРЕМЧЕВ ПОП	
ЕТВЕШ	○	КОМПОЗИТОР, ЈАНИС / КОМПОЗИТОР, ТОМАС	ТОПЛО ГОДИШЊЕ ДОБА			
ВРСТА БИЉКЕ, ЈЕДИЋ	○					ОТО ЛОГО / НОВОСАД. ФАБРИКА КАБЛОВА
СПОРТСКО ВЕЖБАЊЕ	○					
ТЕЛЕФОНИ ПОВЕЗАНИ СА ЗВУЧНИЦИМА	○					
ДОЊА ИВИЦА ЊИВЕ	○					

	РЕКА И ПЛАНИНА У РУСИЈИ	ЛИНИЈА ПО КОЈОЈ СЕ ШИЈЕ		ИТАЛИЈАНСКО ЈЕЛО	АЕРОКЛУБ	БЕЛГИЈСКИ ДНЕВНИ ЛИСТ	ПОВРШНО	РЕКА (АРАП.)
			ПУТНА ИСПРАВА / МЕСТО КОД Н. САДА					
					ЖЕН. ПЕВАЧКИ ГЛАС / ПРИКАЗАТИ СЕ			
	○	ДЕО МЕТКА / РИМСКИ БРЕЖУЉАК						СТАЛАН, НЕПРЕСТАН (ФР.)
К. К. / КОЈЕ ИМА КРИВЕ НОГЕ		○		ЧЕЛИК / ТРОПСКИ ЛЕПТИР		ШПАНСКИ / НИКОЛА ТЕСЛА		
		○	○	○	○	○	ЕЛЕКТРОН / ИНДИЈУМ	
						НОВИ ПАЗАР / ИВАН ТАСОВАЦ		
							ЕНЕРГИЈА / ЧОВЕК СА СМИСЛОМ ЗА ЛЕПО	
						СУБОТИЦА / СВРШЕТАК		
		ВЕРСКА ЗАЈЕДНИЦА / ARTIST IN EDUCATION						
		АСТАТ / НАУЧНИ ЦЕНТАР			РЕЛИГИЈСКИ / ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА			
				МЕДИЦИНСКИ ПАМУК / ЛЕВО				
РИМСКИ БРЕЖУЉАК	○	○	○	○	○	○	○	○